

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**ÖDEMELER DENGESİ
RAPORU**

Mayıs 2003

ÖZET

ÖDEMELER DENGESİ (milyon ABD doları)						
	Mayıs			Ocak-Mayıs		
	2002	2003	% Değişim	2002	2003	% Değişim
Cari İşlemler Dengesi	-293	-578	..	-1513	-3467	..
Dış Ticaret Dengesi	-1314	-1679	27.7	-5204	-7006	34.6
İhracat	2984	3827	28.2	13666	17778	30.1
İthalat	-4298	-5506	28.1	-18869	-24784	31.3
Karşılama oranı	%69.4	%69.5	..	%72.4	%71.7	..
Sermaye ve Finans Hesapları	-140	-1010	..	2174	3185	..
Finans Hesabı (Resmi Rezervler hariç)	-903	-377	..	4823	3237	..
Resmi Rezervlerdeki Değişim†	763	-633	..	-2649	-52	..

Kaynak: TCMB.

† (-) işareti resmi rezervlerde artış anlamına gelmektedir.

2003 yılı Mayıs ayında;

İhracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 28,2 oranında artarak 3 milyar ABD dolarından 3,8 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 28,1 oranında artarak 4,3 milyar ABD dolarından 5,5 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 1,7 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı önceki aya göre gerileyerek yüzde 69,5 olmuştur. Cari işlemler hesabı 578 milyon ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı 377 milyon ABD doları açık vermiştir.

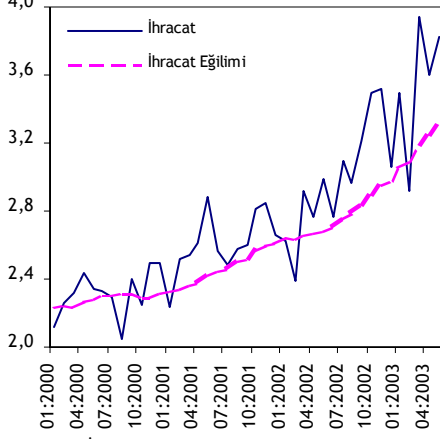
2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde;

İhracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 30,1 oranında artarak 13,7 milyar ABD dolarından 17,8 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Aynı dönemde ithalat da yüzde 31,3 oranında artarak 18,9 milyar ABD dolarından 24,8 milyar ABD dolarına çıkmıştır. Böylece, dış ticaret açığı 7 milyar ABD doları olmuş, ihracatın ithalatı karşılama oranı önceki yılın aynı dönemine göre gerileyerek yüzde 71,7 olmuştur. Cari işlemler hesabı 3,5 milyar ABD doları açık verirken, resmi rezervler hariç finans hesabı 3,2 milyar ABD doları fazla vermiştir.

ÖZET

İHRACAT

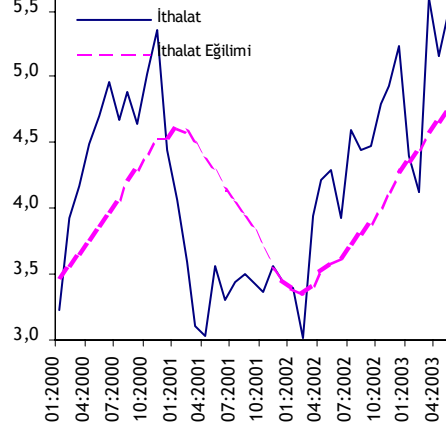
(milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

İTHALAT

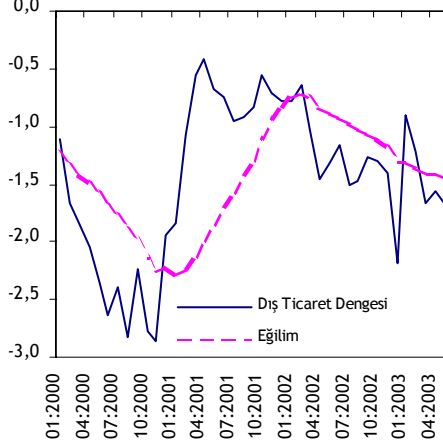
(milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

DIŞ TİCARET DENGESİ

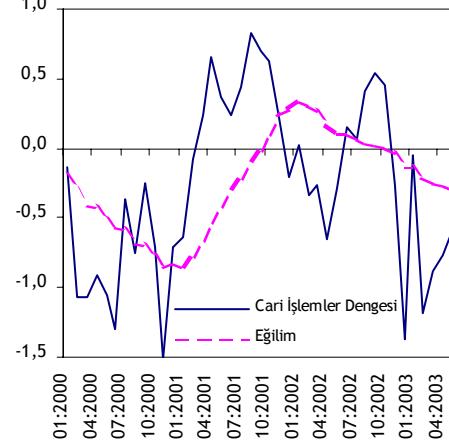
(milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ

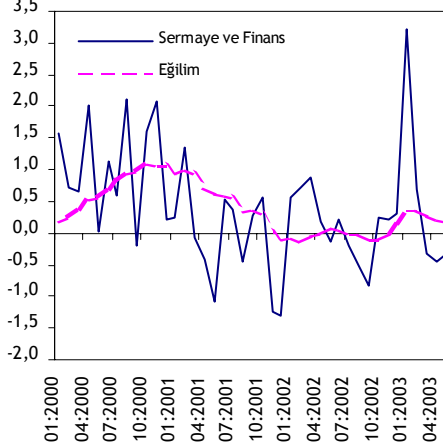
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI

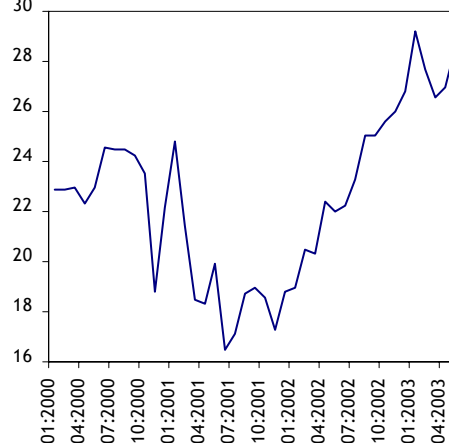
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

TCMB ULUSLARARASI REZERVLERİ

(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

Eğilimler 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

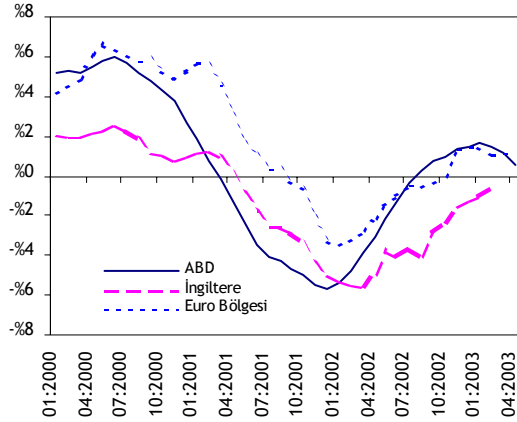
I. DIŞ TİCARETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dış Talep Gelişmeleri

1. ABD ekonomisinde 2002 yılının ikinci yarısında yakalanmış olan yukarı yönlü ivme 2003 yılı Mart ayından itibaren düşüş yönlü bir seyir izlemeye başlamıştır. Mart ve Nisan aylarında sanayi üretimi endeksi bir önceki aylara göre yüzde 0,5 oranında düşmüştür. 2002 Şubat ayından itibaren artış eğiliminde olan ABD'nin ithalatı Ocak ve Şubat aylarında söz konusu eğilimini artırarak devam ettirmiş, Mart ve Nisan aylarında ise artış hızı küçük çaplı bir düşüş yaşamıştır. ABD ekonomisinde Haziran ayında yüzde 6,4 oranında gerçekleşen işsizlik oranı, 1994 yılı Nisan ayından bu yana gerçekleşen en yüksek oran olup sanayi üretimindeki düşüşü destekler niteliktedir. Ancak, ABD Merkez Bankası (FED) tarafından Haziran ayında referans faiz oranının 0,25 puan düşürülmesi, ABD ekonomisinin yılın üçüncü çeyreğinden itibaren canlanma eğilimine gireceği beklentisini güçlendirmektedir.
2. Ocak ve Şubat aylarında sınırlı oranda artan Euro Bölgesi sanayi üretim endeksi, Mart ayında düşmüştür. Özellikle bölgenin güçlü ekonomilerinden Almanya'nın sanayi üretiminin Nisan ayında bir önceki aya göre yüzde 1 oranında daralması, Euro Bölgesindeki toparlanmanın gecikeceğine işaret etmektedir. Euro Bölgesinde büyümenin yılın ikinci yarısından itibaren başlaması ve 2004'te güçlenmesi beklenmektedir. Avrupa Merkez Bankası (ECB), büyümenin kaynağı olarak düşen enflasyon sonucu artan reel harcanabilir gelir düzeyi ve düşük faiz oranlarını göstermektedir. Nitekim ECB, borç verme faiz oranını Haziran ayında 0,50 puan düşürmüştür.

SANAYİ ÜRETİMİ

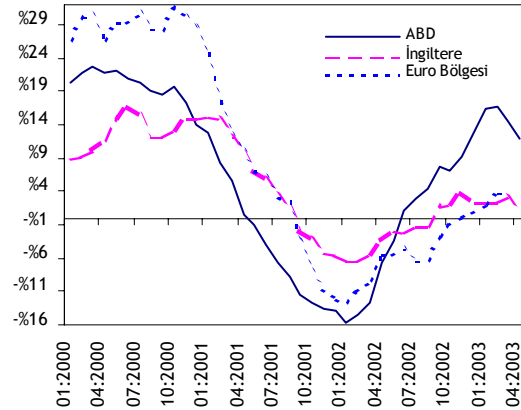
(mevsimsellikten arındırılmış, üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: IMF, ECB.

İTHALAT

(üç aylık hareketli ortalama, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: IMF, ECB.

3. OECD'nin yayımladığı ve OECD ülkelerinin ekonomik faaliyetlerindeki devresel hareketler için ön gösterge niteliğinde olan CLI'nin¹ (Composite Leading Indicator) altı aylık büyüme oranı, 2003 yılı Mayıs ayında toparlanma eğilimine girmiştir. Bir başka deyişle, CLI önümüzdeki dönemde OECD ülkeleri ekonomilerinin bir canlanma sergileyeceğini göstermektedir.

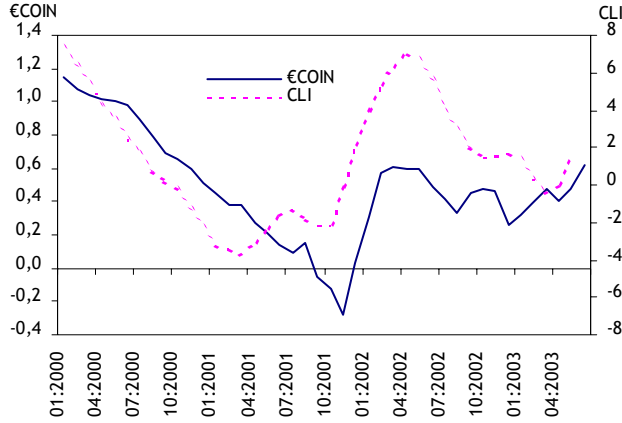
4. CEPR (Centre for Economic Policy Research) tarafından yayınlanan EuroCOIN² (Coincident Indicator) göstergesi Euro Bölgesi için mevsimsellikten arındırılmış üç aylık gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) büyümesine ilişkin tahminleri göstermektedir. 2003 yılının Ocak ve Şubat aylarında artış eğilimi gösteren büyüme oranı, Mayıs ayından bu yana artmaktadır. Buna göre, Euro Bölgesinde GSYİH büyüme oranının Mayıs ayıyla beraber artış eğilimine girmesi beklenmektedir.

¹ CLI hakkında daha ayrıntılı bilgi için bakınız,

<http://www.oecd.org/oecd/pages/home/displaygeneral/0,3380,EN-statistics-509-15-no-no-no-509,00.html>

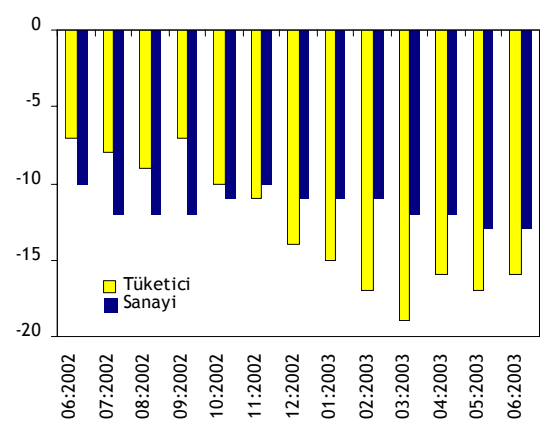
² EuroCOIN hakkında daha ayrıntılı bilgi için bakınız, <http://www.cepr.org/data/Eurocoin/>.

ÖNCÜ GÖSTERGELER: €COIN (3-aylık % değişim),
OECD CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: CEPR, OECD.

TÜKETİCİ ve SANAYİ GÜVEN ENDEKSLERİ: AB
(mevsimsellikten arındırılmış)

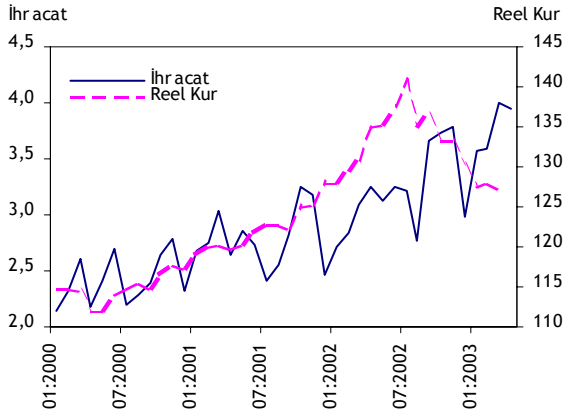

Kaynak: Eurostat.

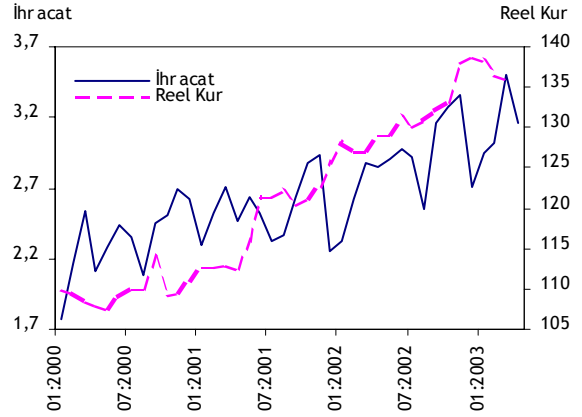
5. Küresel ekonomide yaşanan durgunluğun Avrupa ekonomilerindeki güveni olumsuz etkilediği görülmektedir. 2002 yılındaki yatay seyrine devam eden sanayici güven endeksi Mayıs ve Haziran aylarında kötüleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde tüketici güveninde görülen azalma, Mayıs ayında bozulmuş, Haziran ayında küçük oranda iyileşme göstermiştir.

AB'YE ADAY ÜLKELERDE İHRACAT ve REEL KUR (1995=100)†

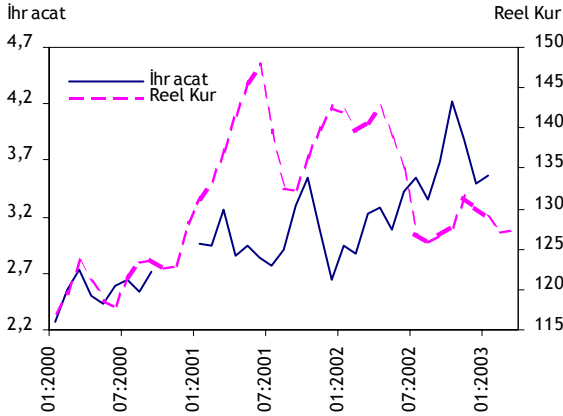
ÇEK CUMHURİYETİ

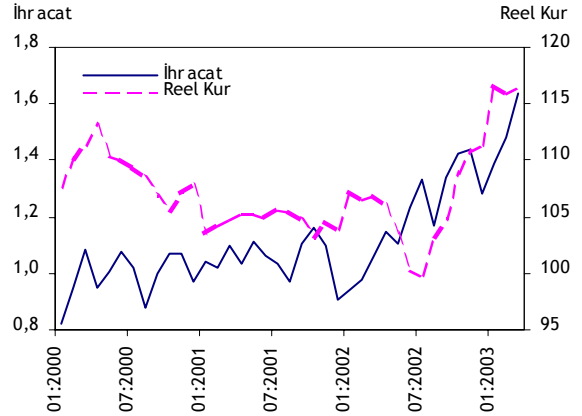
MACARİSTAN

POLONYA

SLOVAK CUMHURİYETİ

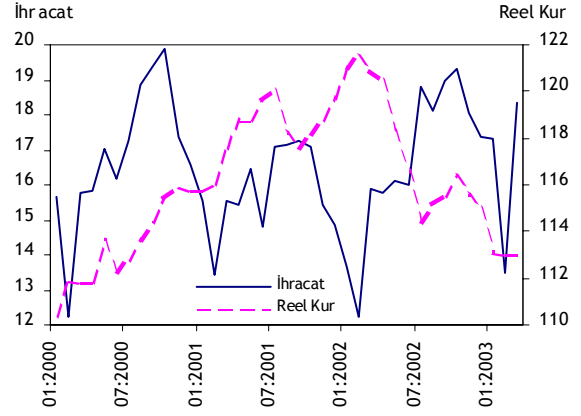
† Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.
Kaynak: IMF.

RAKİP ÜLKELERDE İHRACAT (milyar ABD doları) ve REEL KUR (1995=100)†

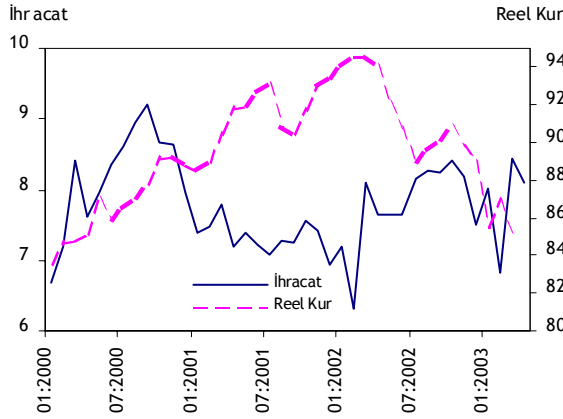
ÇİN

HONG KONG††

MALEZYA

SİNGAPUR

† Reel kur endeksindeki artış para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

†† Hong Kong için reel kur bulunamadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

Kaynak: IMF.

6. 2003 yılı Ocak-Nisan döneminde AB'nin Türkiye ile olan ticaret hacminde önemli artış gözlenmiştir. Söz konusu dönemde AB'nin gerek Türkiye'den yaptığı ithalat, gerekse Türkiye'ye yönelik ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre euro cinsinden yüzde 11 oranında artmıştır. Buna bağlı olarak AB'nin Türkiye ile olan ticaret hacmi de bu dönemde yüzde 11 oranında artış göstermiştir.

7. AB'ye aday ülkelerden Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Polonya para birimlerindeki reel değer kaybı ile Slovak Cumhuriyeti para biriminde gözlenen değerlenme eğilimi 2003 yılı ilk çeyreğinde yavaşlamıştır. Doğu Asya ülkeleri para birimlerinin reel olarak değerlerinde de bu dönemde benzer bir durağanlık görülmüştür.

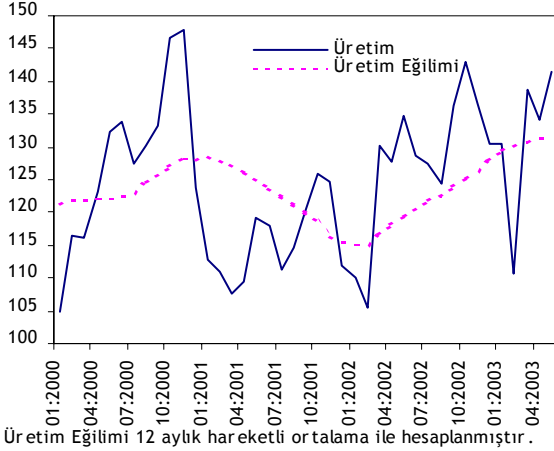
Yurt İçi Talep ve Üretim Gelişmeleri

8. Gayri safi yurt içi hasıla (GSYİH) 2003 yılının ilk üç aylık döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,1 oranında artmıştır. Bu dönemde tarımsal katma değer artış oranı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 7, sanayi sektörü katma değerindeki artış oranı da yüzde 7,8 olmuştur.

9. İmalat sanayi üretimi Nisan ve Mayıs aylarında geçen yılın aynı ayına göre, sırasıyla yüzde 5 ve yüzde 5,1 oranlarında artmış ve artış oranları beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir. 2003 yılının Mart ayında baz etkisi de ortadan kalkmasına karşın, toplam sanayi üretiminin artmaya devam etmesi, ekonomideki büyüme sürecinin sürdüğünü göstermektedir.

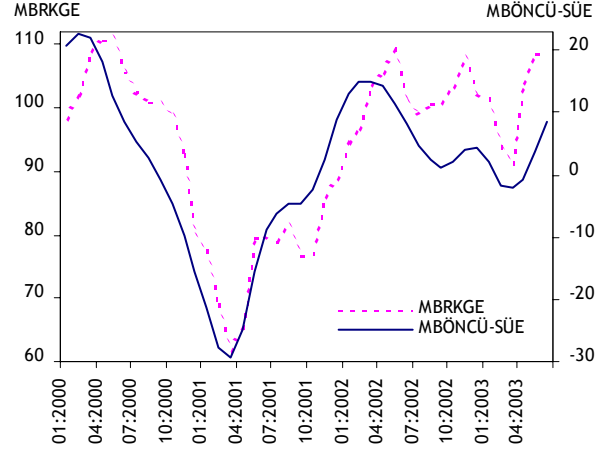
10. Mayıs ayında taşıt araçları ve karoseri imalatı (%46,7), makine ve teçhizat imalatı (%26,7), ana metal sanayi (%7,5) ve plastik ürünleri imalatı (%15,9) bir önceki yılın aynı ayına göre yüksek oranlı artışlar gösterirken, giyim (-%4,4), deri imalatı (-%38,3) ve elektrikli makine ve cihazlar imalatı (-%15,4) gerilemiştir.

İMALAT SANAYİİ ÜRETİMİ (1994=100)

Kaynak: DİE.

TÜRKİYE İÇİN ÖNCÜ GÖSTERGELER: MBRKGE, MBÖNCÜ-SÜE (6-aylık % değişim)

Kaynak: TCMB.

11. DİE tarafından açıklanan verilere göre özel imalat sanayii sektöründe kapasite kullanım oranı 2003 yılının Haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre 3,6 puan artış göstererek yüzde 77 seviyesine ulaşmıştır. DİE İmalat Sanayi Aylık Eğilim Anketi Haziran ayı sonuçlarına göre, işyerleri Haziran ve Temmuzda toplam imalat sanayii üretiminin önceki yılın aynı aylarına göre, sırasıyla, yüzde 20,3 ve yüzde 25,1 artacağını beklemektedir. Söz konusu göstergelerin önümüzdeki dönemde üretimin artmaya devam edeceği görüşünü desteklemektedir.

12. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından oluşturulan bileşik öncü göstergeler endeksinin (MBÖNCÜ-SÜE) altı aylık yüzde değişimi Şubat-Nisan döneminde eksi değerdeyken Mayıs ayında artıya dönmüştür. Haziran ayında ise önemli miktarda artış kaydetmiştir. Bir başka deyişle, söz konusu öncü gösterge önümüzdeki dönemde sanayi üretimindeki artışın hızlanarak devam edeceğini göstermektedir.

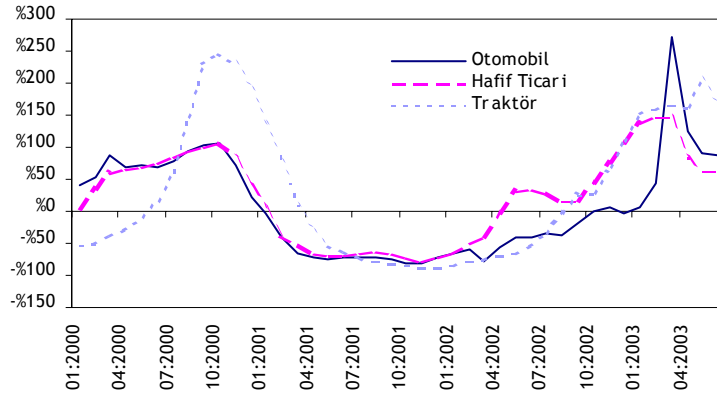
13. Bununla birlikte, Irak savaşı nedeniyle Şubat ve Mart aylarında 100 seviyesinin altına gerileyen TCMB tarafından oluşturulan Reel Kesim Güven Endeksi, Nisan ayında 100'ün üzerine çıkmıştır. Mayıs ve Haziran aylarında da endekste artış devam etmektedir. Yani, reel kesimin ekonominin gidişatına olan güvenindeki olumlu işaretler üretim artışını destekleyici bir başka unsur olmaktadır.

14. DİE tarafından açıklanan GSYİH istatistiklerine göre yurt içi talepteki toparlanma eğilimi 2003 yılı birinci üç aylık döneminde de devam etmektedir. Ancak, söz konusu dönemde Irak savaşı nedeniyle oluşan belirsizlik ortamı, iç talebin ertelenmesine yol açmış ve artış oranını sınırlayıcı bir faktör olmuştur. Bu dönemde özel sektörün yurt içi yatırım harcamaları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20,4 oranında yükselirken özel tüketim harcamaları yüzde 6,5 oranında artmıştır.

15. CNBC-e Tüketici Güven Endeksi savaşın son ermesini takiben Nisan ayında 69,75'ten 91,32'ye, Mayıs ve Haziran aylarında ise, sırasıyla, 112,82' ve 114,89'a yükselmiştir.

16. Otomobil ve ticari araç satışlarındaki yükselme de yurt içi talepte gözlenen canlanmayı ortaya koymaktadır. Yılın ilk beş ayında gözlenen artış eğilimi Haziran ayında da devam etmiş, bu ayda otomobil satışları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 109 oranında, ticari araç satışları ise yüzde 82,4 oranında artmıştır.

TAŞIT ARAÇLARI SATIŞI: BÜYÜME ORANI (üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: Otomotiv Sanayii Derneği.

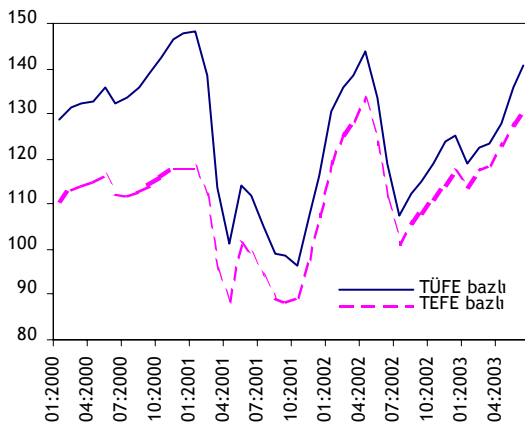
Fiyatlar

17. 2003 yılının başındaki Irak savaşı nedeniyle bir belirsizlik ortamı oluşmuş ve yılın ilk çeyreğinde Türk lirası hem nominal hem de reel olarak değer kaybetmiştir. Yılın ilk üç aylık döneminde 1 ABD doları + 0,77 eurodan oluşan nominal döviz sepeti 2002 yılının son çeyreğine göre ortalama yüzde 5,3 oranında yükselmiştir. 2003 yılı Ocak-Mart döneminde Türk lirası geçen yılın aynı dönemine göre, dış ticaret ortaklarının para birimlerine karşı TÜFE bazlı endeks kullanıldığında yüzde 9,7 oranında, TEFE bazlı endeks kullanıldığında ise yüzde 6,2 oranında reel değer kaybetmiştir.

18. Savaşın sona ermesi ve finansal piyasalardaki belirsizliğin ortadan kalkmasıyla birlikte, Türk lirası yeniden önceki yılın ikinci yarısından itibaren gözlenen güçlenme eğilimine girmiştir. Mayıs ayında 1 ABD doları + 0,77 eurodan oluşan nominal döviz sepeti önceki aya göre yüzde 5,8 oranında, Haziran ayında ise yüzde 4,1 oranında gerilemiştir. Yılın ikinci çeyreğinde Türk lirası geçen yılın aynı dönemine göre, TÜFE bazlı endeks kullanıldığında yüzde 2 oranında, TEFE bazlı endeks kullanıldığında ise yüzde 3,5 oranında reel olarak güçlenmiştir.

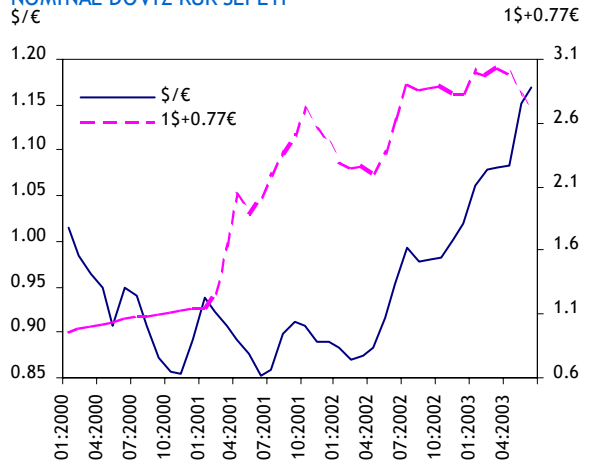
19. Euronun 2002 yılı ikinci yarısından beri ABD doları karşısındaki güçlenmesi 2003 Haziran ayında da devam etmiştir. Bu ayda euro ABD dolarına karşı bir önceki aya göre ortalama olarak yüzde 1,5 oranında değer kazanmış ve 1,1690 seviyesine ulaşmıştır.

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (1995=100)†

† Reel kur endeksindeki artış Türk lirasının güçlenmesini göstermektedir.
Kaynak: TCMB.

USD/EUR PARİTESİ ve NOMİNAL DÖVİZ KUR SEPETİ

REEL EFEKTİF DÖVİZ KURU (aylık yüzde değişim)†												
	2002						2003					
	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz
Türkiye												
TÜFE bazlı	-9.5	4.3	2.7	3.3	3.9	1.4	-4.9	2.9	0.7	3.6	6.1	3.5
TEFE bazlı	-8.6	4.3	2.2	3.0	2.8	2.4	-2.9	3.5	0.7	4.0	3.7	1.8
Çek Cumhuriyeti	2.2	-4.0	1.2	-2.4	0.0	-2.3	-2.1	0.4	-0.7			
Slovakya	-0.5	3.3	1.6	3.9	1.7	0.5	4.8	-0.6	0.5			
Macaristan	-0.9	0.5	1.0	0.8	3.6	0.6	-0.3	-1.3	-0.5			
Polonya	-5.9	-0.8	0.8	0.8	2.9	-1.0	-1.0	-1.2	0.1			
Hong Kong ††	-1.9	0.7	0.3	0.7	-0.7	-0.6	-1.6	-0.1	0.0			
Malezya	-2.1	0.8	0.5	0.9	-1.2	-0.9	-3.8	1.6	-2.1			
Singapur	-0.7	0.3	-0.3	-0.3	0.5	-0.1	-0.7	-1.3	-0.1			
Çin	-2.4	0.0	0.4	0.5	-0.9	-0.5	-2.4	0.0	-0.1			

Kaynak: TCMB, IMF.

† Reel kur endeksindeki artış söz konusu para biriminin güçlenmesini göstermektedir.

†† Hong Kong için reel kur bulunamadığından nominal efektif döviz kuru kullanılmıştır.

20. 2002 yılının son çeyreğinden itibaren iyileşme eğiliminde olan dış ticaret hadleri Nisan ayında bir miktar kötüleşmiştir.

21. 2002 yılı Eylül ayından itibaren artma eğiliminde olan ihracat fiyatları Mart ve Nisan aylarında gerilemiştir. Ocak ve Şubat aylarında özellikle ham petrol ve doğal gaz ithalat fiyatlarındaki artış nedeniyle genel ithalat fiyat endeksi yükselmiştir. Mart ve Nisan aylarında yine aynı alt fiyat grubunda bir önceki aya göre, sırasıyla, yüzde 4,9 ve yüzde 7,5 oranındaki gerileme nedeniyle düşmüştür.

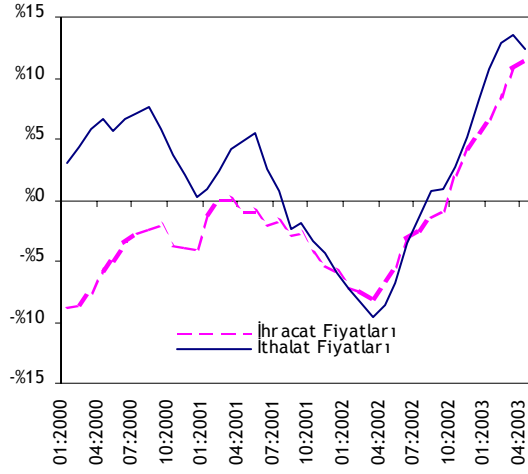
İHRACAT ve İTHALAT FİYAT ENDEKSLERİ (1994=100)

										2003			
	May	Haz	Tem	Ağu	Eyl	Eki	Kas	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	
İhracat Fiyat Endeksi	82.8	84.3	84.9	83.7	83.9	84.4	85.3	87.7	89.6	92.7	92.3	91.1	
İmalat	81.9	84.2	85.0	83.6	84.4	84.3	85.1	87.7	89.9	93.4	93.1	91.7	
Tekstil Ürünleri	79.6	82.8	82.2	78.7	79.0	78.7	82.0	85.2	86.9	90.0	87.5	86.7	
Giyim Eşyası	85.9	87.8	89.8	89.1	86.6	83.8	85.0	91.7	94.5	99.1	97.5	94.4	
Kimyasal Madde ve Ürünler	83.9	84.1	86.6	85.8	85.4	86.4	87.3	88.2	89.8	92.5	92.9	92.2	
Ana Metal Sanayi	78.0	82.7	85.9	89.8	87.0	88.5	90.6	89.3	90.6	98.7	104.8	107.7	
Makine ve Teçhizat İmalatı	79.3	79.4	80.0	77.8	80.1	81.2	79.9	83.7	85.2	85.5	83.0	83.2	
Elektrikli Makine ve Cihazlar	70.4	69.4	68.8	67.4	72.5	74.1	72.9	75.6	76.3	74.3	72.1	69.0	
Motorlu Kara Taşıtları	85.1	89.5	91.3	87.7	91.4	93.5	93.5	95.0	93.3	94.2	96.3	96.6	
İthalat Fiyat Endeksi	91.7	93.2	94.0	94.0	96.7	97.1	96.4	98.9	100.7	102.9	101.2	100.2	
Madencilik ve Taşocakçılığı	140.0	141.7	148.4	153.7	153.9	161.0	145.0	157.1	169.2	179.2	169.6	158.9	
Ham Petrol ve Doğalgaz	145.6	147.2	156.4	162.0	163.0	170.2	151.3	166.6	178.5	190.6	181.3	167.8	
İmalat	87.2	88.1	88.5	87.6	90.3	90.2	91.3	92.4	91.9	93.4	93.6	94.3	
Tekstil Ürünleri	83.2	81.2	80.6	78.4	82.7	84.8	85.0	88.1	84.0	85.2	87.9	91.6	
Kimyasal Madde ve Ürünler	89.4	91.5	93.6	91.6	94.1	92.9	95.2	97.4	97.1	100.8	100.7	104.1	
Ana Metal Sanayi	81.4	83.8	85.4	86.4	85.2	84.2	89.0	91.5	93.0	95.8	94.9	97.4	
Makine ve Teçhizat İmalatı	89.3	88.2	87.2	86.8	91.6	91.6	94.7	97.5	92.8	91.6	91.5	93.1	
Elektrikli Makine ve Cihazlar	69.8	71.3	69.5	68.8	70.2	70.7	67.7	67.9	67.2	65.8	66.8	67.6	
Motorlu Kara Taşıtları	86.7	86.8	85.4	90.2	90.3	86.4	85.7	88.7	89.6	88.7	88.4	89.1	

Kaynak: DIE.

İHRACAT ve İTHALAT FİYATLARI

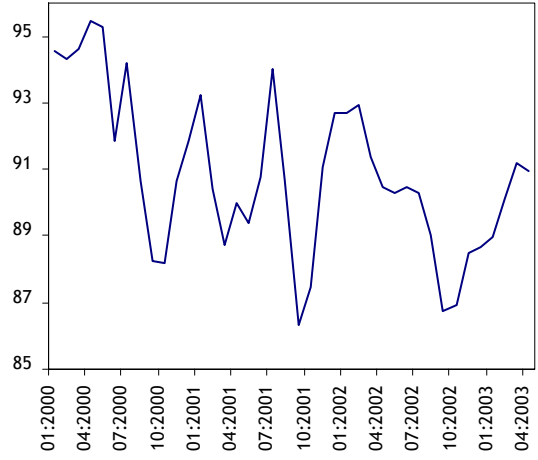
(3-aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

DIŞ TİCARET HADLERİ (İhracat

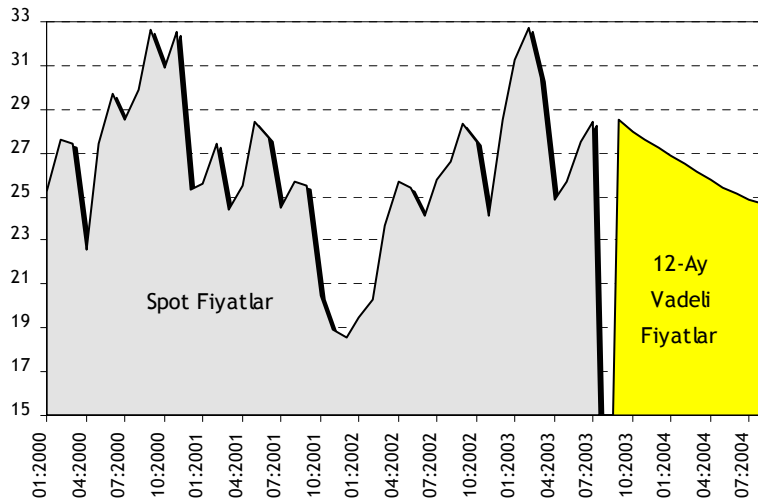
Fiyatları/İthalat Fiyatları) (1994=100)

22. Irak savaşının bitmesiyle Nisan ayında önemli ölçüde gerileyen ham petrol fiyatları, Mayıs ve Haziran aylarında yeniden yükselmeye başlamıştır. Temmuz ayında ise Brent petrolü fiyatları varil başına 29 ABD doları seviyesine ulaşmıştır. Vadeli fiyatlarda da geçen aya göre 1-1,5 ABD doları/varil aralığında artış gözlenmiştir.

23. Fiyatların yükselmesinde OECD ülkelerinde ham petrol stoklarının tarihsel olarak çok düşük seviyelerde bulunması önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yanında başta Suudi Arabistan olmak üzere OPEC üyesi ülkelerin üretimleri Haziran ayında azalmıştır. Ayrıca, Irak'ın petrol ihracatıyla ilgili belirsizlikler de ham petrol fiyatları üzerinde etkili olmaktadır.

24. Petrol uzmanları, Irak'ın ham petrol ihracatının yeniden savaş öncesi düzeyine yükselmesi durumunda ham petrol vadeli sözleşme fiyatlarının 2004 yılı sonuna doğru varil başına 26 ABD doları seviyesine düşebileceğini tahmin etmektedir. Buna karşın, söz konusu fiyat düşüşüne OPEC üyesi ülkelerin üretim miktarını kısarak cevap verebileceği olasılığı da bulunmaktadır.

HAM PETROL FİYATLARI: BRENT SPOT ve 12-AY VADELİ (aylık ortalama, ABD doları/varil)

Kaynak: oilnergy.com.

Not: 16.07.2003 tarihinde International Petroleum Exchange'de oluşan vadeli fiyatlar.

Vadeli Fiyatlar

16.07.2003

Eylül 2003	28.55
Ekim 2003	28.00
Kasım 2003	27.65
Aralık 2003	27.25
Ocak 2004	26.85
Şubat 2004	26.48
Mart 2004	26.12
Nisan 2004	25.76
Mayıs 2004	25.44
Haziran 2004	25.15
Temmuz 2004	24.91
Ağustos 2004	24.72

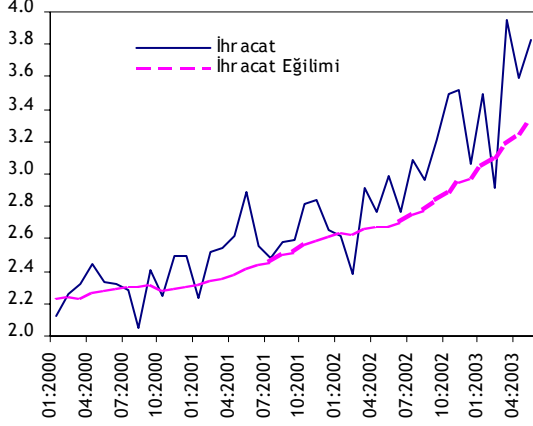
II. İHRACAT

Genel Değerlendirme

25. İhracat 2003 yılının Mayıs ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 28,2 oranında artarak 3,8 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, Mayıs ayında beş aylık ihracat önceki yılın aynı ayına göre yüzde 30,1 oranında artarak 17,8 milyar ABD doları, on iki aylık ihracat ise yüzde 23,8 oranında artarak 39,9 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

İHRACAT ve İHRACAT EĞİLİMİ†

(milyar ABD doları)

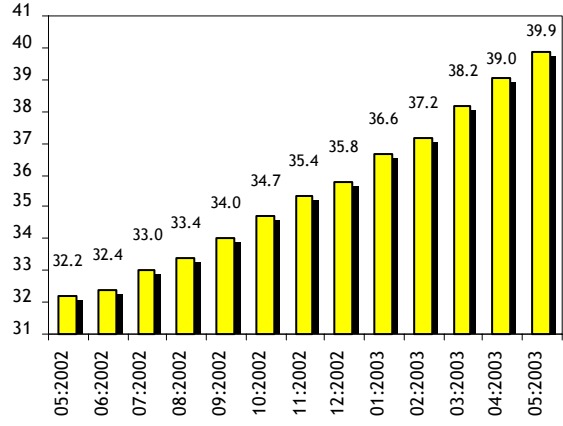

† İhracat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

İHRACAT

(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

İHRACAT (milyon ABD doları)

	Mayıs				Ocak-Mayıs			
	2002	2003	% Değişim	% Katkı	2002	2003	% Değişim	% Katkı
Toplam	2984	3827	28.2		13666	17778	30.1	
Tarım ve Ormancılık	100	124	23.9	0.8	739	861	16.5	0.9
Balıkçılık	3	1	-65.0	-0.1	15	20	33.2	0.0
Madencilik ve Taşocakçılığı	30	39	27.1	0.3	141	170	20.4	0.2
İmalat	2846	3652	28.3	27.0	12754	16685	30.8	28.8
Diğer	4	11	182.3	0.2	16	42	154.7	0.2
Önemli Fasıllar:								
Örme giyim eşyası	361	496	37.3	4.5	1682	2220	32.0	3.9
Örülmemiş giyim eşyası	262	322	22.8	2.0	1276	1553	21.7	2.0
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	295	453	53.5	5.3	1175	1920	63.4	5.5
Demir ve çelik	179	314	75.5	4.5	853	1322	54.9	3.4
Elektrikli makina ve cihazlar	229	228	-0.2	0.0	1058	1167	10.3	0.8
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	192	250	29.7	1.9	768	1083	41.1	2.3
Dokumaya elverişli maddelerden hazır eşya	106	140	32.2	1.1	471	621	31.9	1.1
Demir veya çelikten eşya	133	123	-7.6	-0.3	614	522	-15.1	-0.7
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	71	93	31.0	0.7	334	423	26.6	0.6
Mineral yakıtlar, mineral yağlar	78	67	-14.1	-0.4	277	408	47.1	1.0

Kaynak: DİE.

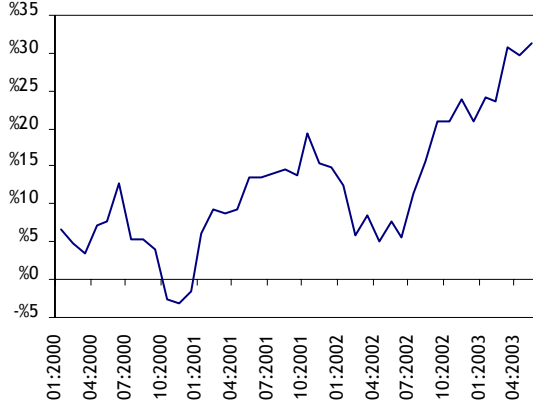
26. Türkiye'nin en büyük ihracat pazarlarından olan Euro Bölgesinde sanayi üretiminin çok zayıf seyretmesine karşın, gerek Euro Bölgesi gerekse OECD'ye ilişkin öncü göstergeler yılın ikinci yarısından itibaren çok sınırlı bir iyileşmenin gerçekleşebileceğini göstermektedir.

27. İmalat sanayiinde saat başına reel ücretlerin 2002 yılının son çeyreğinden itibaren düşük oranda yükselmeye başlamasına karşın reel ücretler düşük seviyesini korumaktadır. Diğer taraftan, imalat sanayiinde gözlenen verimlilik artışları da düşük ücretlerin yarattığı rekabet gücünü desteklemektedir.

28. İmalat sanayiindeki ve tarım sektöründeki ihracat artış oranlarının üç aylık eğilimleri Mayıs ayında da olumlu gelişme sergilemiştir. Buna göre, tarım sektörü ihracatı artış oranı eğilimi Mayıs ayında hızlanarak yüzde 20,5'e ulaşmıştır. İmalat sanayii ihracatındaki artış eğilimi ise görece olarak daha yavaş seyretmektedir.

İHRACAT: BÜYÜME ORANI

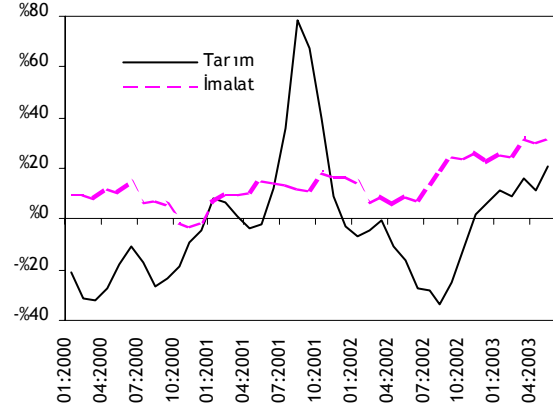
(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İHRACAT: SEKTÖREL BÜYÜME ORANLARI

(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İHRACAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Mayıs					Ocak-Mayıs				
	2002		2003		%	2002		2003		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	Değişim	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	Değişim
Toplam	2984	..	3827	..	28.2	13666	..	17778	..	30.1
OECD Ülkeleri	1932	64.8	2435	63.6	26.0	8794	64.3	11648	65.5	32.5
Avrupa Birliği Ülkeleri	1484	49.7	1946	50.9	31.2	6851	50.1	9314	52.4	35.9
EFTA Ülkeleri	34	1.1	45	1.2	34.1	156	1.1	201	1.1	29.1
Diğer OECD Ülkeleri	415	13.9	444	11.6	7.0	1786	13.1	2132	12.0	19.4
OECD dışı	922	30.9	1251	32.7	35.7	4368	32.0	5452	30.7	24.8
Avrupa Ülkeleri	313	10.5	378	9.9	20.6	1419	10.4	1725	9.7	21.6
Afrika Ülkeleri	146	4.9	199	5.2	36.0	699	5.1	900	5.1	28.8
Amerika Ülkeleri	19	0.6	21	0.5	9.3	115	0.8	100	0.6	-13.1
Orta Doğu Ülkeleri	275	9.2	418	10.9	51.9	1363	10.0	1715	9.6	25.8
Diğer Asya Ülkeleri	155	5.2	233	6.1	50.0	697	5.1	978	5.5	40.3
Diğer Ülkeler	13	0.4	3	0.1	-77.9	76	0.6	34	0.2	-55.4
Türkiye Serbest Bölgeleri	130	4.4	141	3.7	8.1	504	3.7	678	3.8	34.6
Seçilmiş Ülkeler										
Almanya	453	15.2	603	15.8	33.1	2199	16.1	2936	16.5	33.5
ABD	298	10.0	304	7.9	1.7	1286	9.4	1495	8.4	16.3
İngiltere	251	8.4	286	7.5	13.9	1052	7.7	1327	7.5	26.2
İtalya	214	7.2	258	6.7	20.6	941	6.9	1236	7.0	31.3
Fransa	183	6.1	220	5.8	20.5	825	6.0	1027	5.8	24.4
Rusya	126	4.2	101	2.6	-20.0	571	4.2	474	2.7	-16.9

Kaynak: DİE.

29. Mayıs ayında ihracat artışına en büyük katkıyı yapan mal grupları sırasıyla kara taşıtları, demir ve çelik, örme ve örülmemiş giyim eşyası, kazanlar-makineler-mekanik cihazlar ile dokumaya elverişli maddelerden hazır giyim eşyası ihracatı olmuştur. Bu ayda söz konusu sektörlerin ihracatı toplam ihracatın yüzde 51,6'sını oluşturmuştur.

30. Mayıs ayında AB ülkelerine yapılan ihracat yüzde 31,2 oranında, ABD'ye yapılan ihracat ise yüzde 1,7 oranında artmıştır. Irak'a yönelik hareketin sona ermesiyle birlikte Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracat yükselmeye başlamış, Mayıs ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 51,9 oranında artmıştır. 2002 yılının son çeyreğinden itibaren gerilemeye başlayan Rusya'ya yapılan ihracat, Mayıs ayında da bu eğilimi sürdürmüştür. Ocak-Mayıs dönemleri itibariyle Rusya'ya yapılan ihracat 2003 yılında yüzde 16,9 oranında azalmıştır.

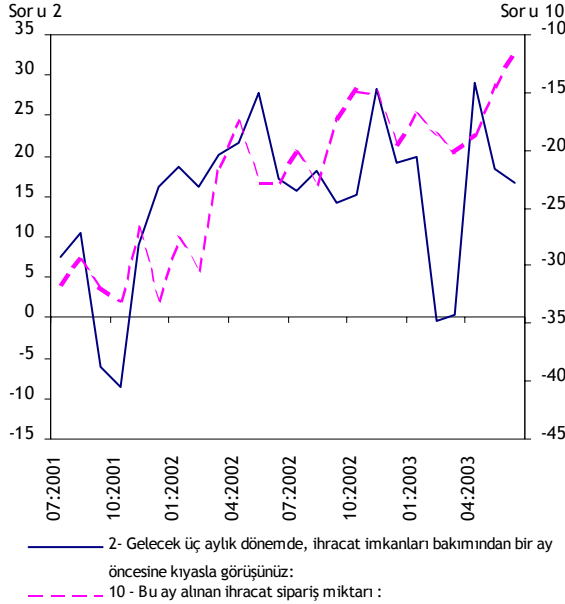
Görünüm

31. TCMB İktisadi Yönelim Anketi Haziran ayı sonuçlarına göre, gelecek üç aylık dönemde ihracat imkânlarını bir önceki aya göre daha kötümser şekilde değerlendirenlerin oranı Mayıs ayına kıyasla düşük oranda yükselmiştir. Ancak, anket sonuçlarına göre içinde bulunulan ayda alınan ihracat siparişlerini normalden az olarak nitelendirenlerin oranı Nisan ayından bu yana düşmektedir.

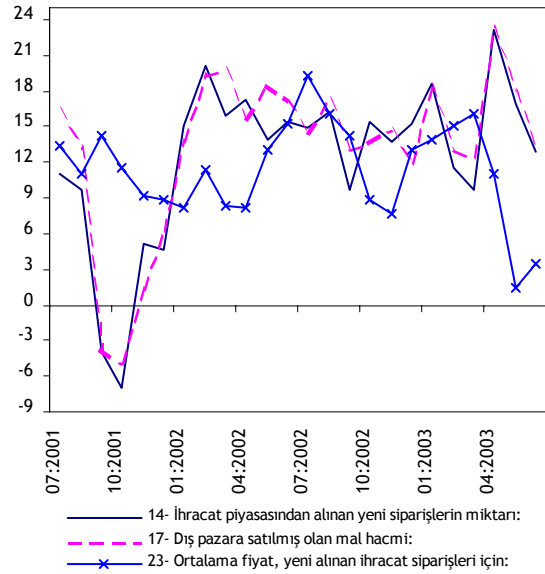
32. Haziran ayında alınan ihracat siparişlerindeki olumlu gelişmelere karşın, anket katılımcıları gelecek üç aylık dönemde gerek yeni ihracat siparişlerinin, gerekse bu dönemde dış piyasada satılmış olması beklenen mal hacminin daha düşük oranda artmasını beklemektedir. Diğer taraftan, ihracat piyasasından alınacak yeni siparişler için gelecek üç ayda fiyatların artmasını bekleyenlerin oranı Haziran ayında düşük oranda yükselmiştir.

33. Türk lirasında 2003 yılının ikinci çeyreğinde görülen güçlenme eğilimine paralel olarak, gelecek üç ayda ihracat siparişi alınmasını kısıtlayacağı düşünülen faktörler içinde fiyat rekabetinin payı yükselmiştir. Irak savaşının sona ermesi ulaştırma kaynaklı endişelerin ortadan kalmasına ve dış konjonktür kaynaklı sorunların payının azalmasına neden olmuştur.

İHRACATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

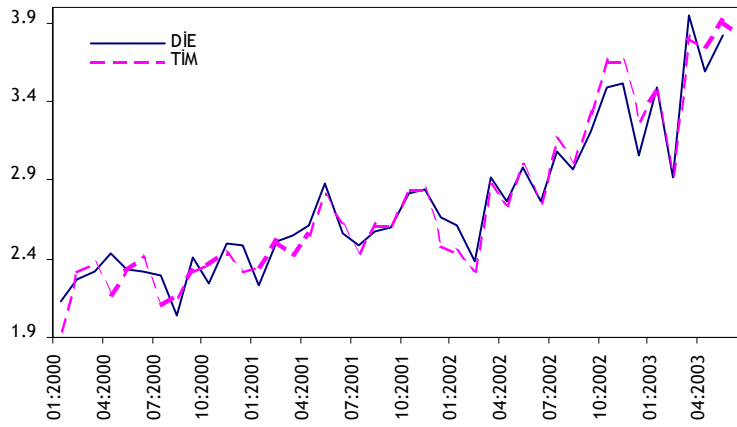
34. Dahilde işleme rejimi kapsamında bulunulan ihracat taahhüdü hacmi 2003 yılının ilk yarısında önceki yılın dönemine göre yüzde 27,6 oranında artarak 11,6 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Bu dönemde dahilde işleme rejimine tâbi olarak yapılması öngörülen ithalat ise yüzde 28,9 oranında artarak 7,3 milyar ABD doları olmuştur. Bu rejim kapsamında taahhüt edilen ihracatın en fazla on iki ay içinde yapılma zorunluluğu göz önüne alındığında, yılın kalanında da ihracattaki yüksek oranlı artışın devam etmesi beklenmektedir.

35. Temmuz ayında gerilemiş olmasına karşın, euronun ABD doları karşısında halen geçen yılki düzeyinden yüksekte bulunması, euro kullanılarak yapılan ihracattaki artış oranının ABD doları cinsinden daha yüksek olarak kaydedilmesine yol açmaya devam etmektedir.

36. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre ihracat Haziran ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 39,1 oranında artarak 3,8 milyar ABD doları olmuştur. On iki aylık ihracat Haziran ayında 41,8 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

37. TİM'in kendi sınıflaması dahilinde, tarım ürünleri ihracatı Haziran ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 42,8 oranında artmıştır. TİM kayıtlarına göre sanayi ürünleri ihracatı ise Haziran ayında yüzde 39,1 oranında artmıştır. Haziran ayında hazır giyim ve konfeksiyon ihracatındaki artış oranı ortalamadan altında kalarak yüzde 27,6 oranında artmıştır. Taşıt araçları ve yan sanayi, kimyevi maddeler ve mamulleri ile demir ve demir dışı metaller ihracatı Haziran ayında ortalamadan yüksek artış kaydetmiştir. Söz konusu sektörlerin Haziran ayındaki toplam ihracat içindeki payı yüzde 62,4 olmuştur.

İHRACAT: DİE-TİM KARŞILAŞTIRMASI (milyar ABD doları)

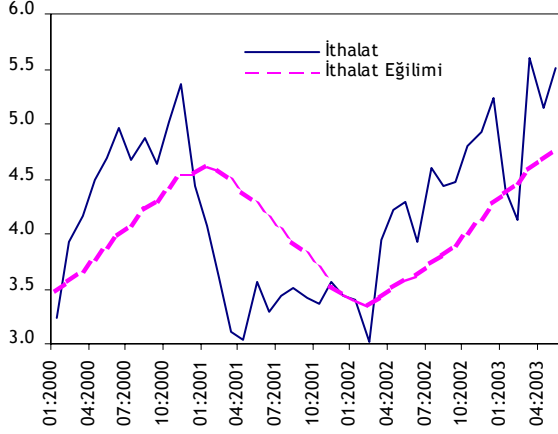
Kaynak: DİE, TİM.

III. İTHALAT

Genel Değerlendirme

38. İthalat 2003 yılının Mayıs ayında önceki yılın aynı ayına göre yüzde 28,1 oranında artarak 5,5 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, Mayıs ayında beş aylık ithalat önceki yılın aynı ayına göre yüzde 31,3 oranında artarak 24,8 milyar ABD doları, on iki aylık ithalat ise yüzde 33,3 oranında artarak 57,2 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

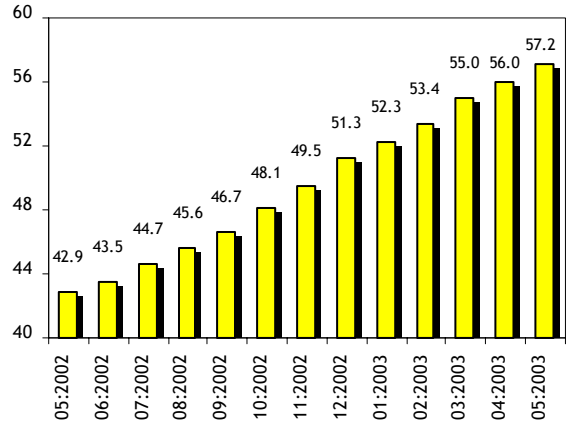
İTHALAT ve İTHALAT EĞİLİMİ†
(milyar ABD doları)

† İthalat eğilimi 12 aylık hareketli ortalama ile hesaplanmıştır.

Kaynak: DİE.

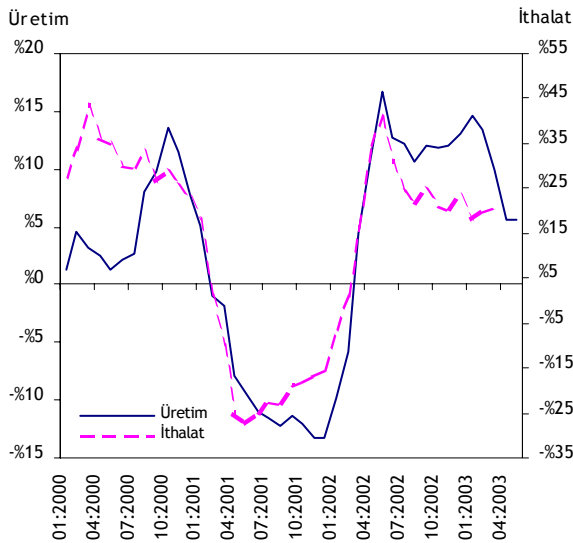
İTHALAT
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: DİE.

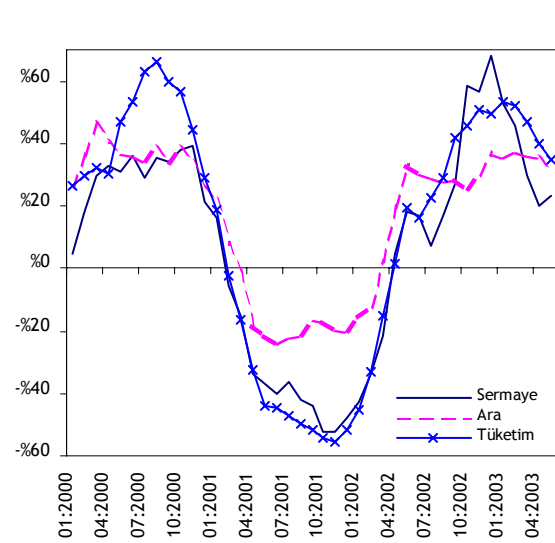
39. Yurt içi sanayi üretimindeki büyümenin güçlü şekilde devam etmesi Mayıs ayında ara malı ithalatındaki artış eğilimini desteklemiştir. Diğer taraftan, kapasite kullanım oranlarının yüksek seviyelere ulaşması üretim artışının sürdürülebilmesi için yeni yatırımları gerektirmektedir. Reel kesim güvenindeki artışın da etkisiyle, firmaların üretim kapasitelerini güçlendirme amaçlı yeni yatırımlara yönelmekte olmasından ötürü sermaye malı ithalatı artış eğilimine girmiştir.

İMALAT SANAYİ ÜRETİM ve ARA MALI İTHALAT
ENDEKSLERİ: BÜYÜME ORANLARI
(üç aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İTHALAT: BÜYÜME ORANLARI
(üç aylık hareketli ortalama,
yıllık % değişim)

Kaynak: DİE.

İTHALAT (milyon ABD doları)

	Mayıs				Ocak-Mayıs			
	2002	2003	% Değişim	% Katkı	2002	2003	% Değişim	% Katkı
Toplam	4298	5506	28.1	..	18869	24784	31.3	..
Sermaye Malları	711	914	28.6	4.7	2837	3509	23.7	3.6
Ara Malları	3108	3946	27.0	19.5	14158	18627	31.6	23.7
Tüketim Malları	462	613	32.9	3.5	1766	2494	41.2	3.9
Diğer	18	32	77.8	0.3	107	153	42.6	0.2
Önemli Fasıllar:								
Mineral yakıtlar, mineral yağlar	676	813	20.3	3.2	3441	4402	27.9	5.1
Ham petrol	329	341	3.7	0.3	1484	1935	30.4	2.4
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar	632	850	34.5	5.1	2631	3399	29.2	4.1
Demir ve çelik	170	357	109.9	4.4	848	1918	126.2	5.7
Elektrikli makine ve cihazlar	419	430	2.7	0.3	1658	1904	14.9	1.3
Kara taşıtları ve bunların aksam, parçaları	212	374	75.9	3.8	661	1356	105.2	3.7
Plastik ve mamulleri	232	250	7.7	0.4	883	1188	34.5	1.6
Organik kimyasal ürünler	179	208	16.0	0.7	765	928	21.3	0.9
Eczacılık ürünleri	130	176	34.9	1.1	541	791	46.2	1.3
Pamuk, pamuk ipliği, pamuklu mensucat	137	161	17.6	0.6	616	651	5.7	0.2
Optik alet ve cihazlar	97	105	8.8	0.2	389	473	21.4	0.4

Kaynak: DİE.

İTHALAT: ÜLKE DAĞILIMI (milyon ABD doları)

	Mayıs					Ocak-Mayıs				
	2002		2003		%	2002		2003		%
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
Toplam	4298	..	5506	..	28.1	18869	..	24784	..	31.3
OECD Ülkeleri	2819	65.6	3551	64.5	26.0	12069	64.0	15393	62.1	27.5
Avrupa Birliği Ülkeleri	2028	47.2	2520	45.8	24.2	8260	43.8	11048	44.6	33.8
EFTA Ülkeleri	197	4.6	231	4.2	17.3	948	5.0	1219	4.9	28.6
Diğer OECD Ülkeleri	594	13.8	800	14.5	34.8	2861	15.2	3127	12.6	9.3
OECD dışı	1434	33.4	1900	34.5	32.4	6559	34.8	9178	37.0	39.9
Avrupa Ülkeleri	510	11.9	621	11.3	21.9	2262	12.0	3146	12.7	39.1
Afrika Ülkeleri	212	4.9	227	4.1	7.3	1101	5.8	1353	5.5	22.9
Amerika Ülkeleri	50	1.2	91	1.6	82.4	242	1.3	322	1.3	33.1
Orta Doğu Ülkeleri	268	6.2	377	6.8	40.3	1298	6.9	1847	7.5	42.4
Diğer Asya Ülkeleri	394	9.2	544	9.9	38.2	1558	8.3	2384	9.6	53.0
Diğer Ülkeler	1	0.0	40	0.7	4201.2	98	0.5	126	0.5	29.0
Türkiye Serbest Bölgeleri	45	1.0	55	1.0	22.6	242	1.3	212	0.9	-12.3
Seçilmiş Ülkeler										
Almanya	588	13.7	748	13.6	27.2	2377	12.6	3130	12.6	31.7
İtalya	367	8.5	438	8.0	19.1	1458	7.7	1943	7.8	33.3
Rusya	303	7.0	348	6.3	14.9	1370	7.3	1863	7.5	36.0
Fransa	242	5.6	338	6.1	39.5	1060	5.6	1412	5.7	33.2
İngiltere	201	4.7	287	5.2	42.8	810	4.3	1345	5.4	66.1
ABD	277	6.5	325	5.9	17.2	1304	6.9	1324	5.3	1.6

Kaynak: DİE.

40. Türk lirasının yılın ikinci çeyreğinde güçlenme eğilimine girmesi de ithalat artışını destekleyici bir diğer unsur olmuştur. Türk lirasındaki değerlenmenin etkisi tüketim malı ithalatında diğer mal gruplarına göre daha yüksek olmaktadır. Nitekim, tüketim malı

ithalatı Mayıs ayında, diğer mal gruplarındaki artıştan daha yüksek olarak, önceki yılın aynı ayına göre yüzde 32,9 oranında artmıştır.

41. Tüketim harcamalarının yılın ilk çeyreğinde yükselmiş olması ve tüketici güveninde Nisan ayından bu yana gözlenen olumlu gelişmeler tüketim malı ithalatının yükselmesinde etkili olmuştur. Nitekim, yurt içi otomobil satışlarında ithal otomobillerin payı Haziran ayında önceki yılın aynı ayına göre artış kaydetmiştir.

42. Mayıs ayında ithalat artışına en fazla katkıyı yapan mal grubu Kazanlar-makineler-mekanik cihazlar, demir ve çelik, kara taşıtları ve bunların aksam-parçaları ile mineral yakıtlar ve yağlar olmuştur. Söz konusu mal gruplarının ithalatı Mayıs ayındaki toplam ithalatın yüzde 43,5'ini oluşturmuştur. Ocak-Mayıs döneminde toplam ithalatın yüzde 6,5'ini oluşturan demir ve çelik ithalatı 2002 yılı Nisan ayından bu yana yüksek oranlarda artmaktadır.

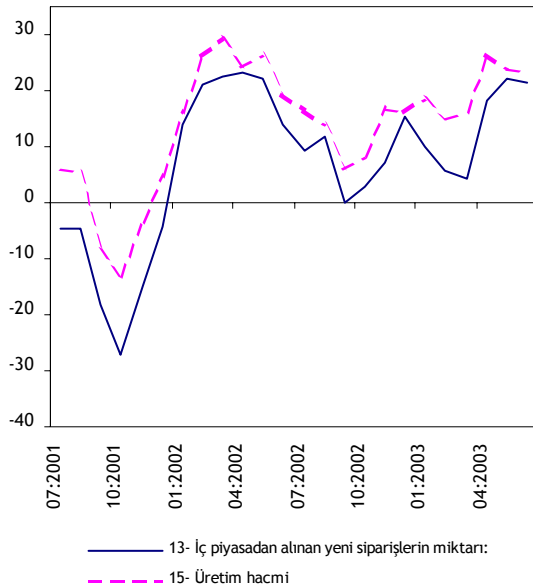
Görünüm

43. TCMB İktisadi Yönelim Anketi Haziran ayı verilerine göre gelecek üç aylık dönemde iç piyasadan alınacak siparişlerin artacağına dair beklentiler Mayıs ayına göre 0,7 puan gerilemiştir. Gelecek üç aydaki üretim hacminin artacağına dair beklentiler de benzer şekilde Haziran ayında 0,8 puan gerilemiştir. Gelecek üç ayda hammadde stok hacminin artacağını beklentisi de önceki aya göre 3,1 puan yükselmiştir.

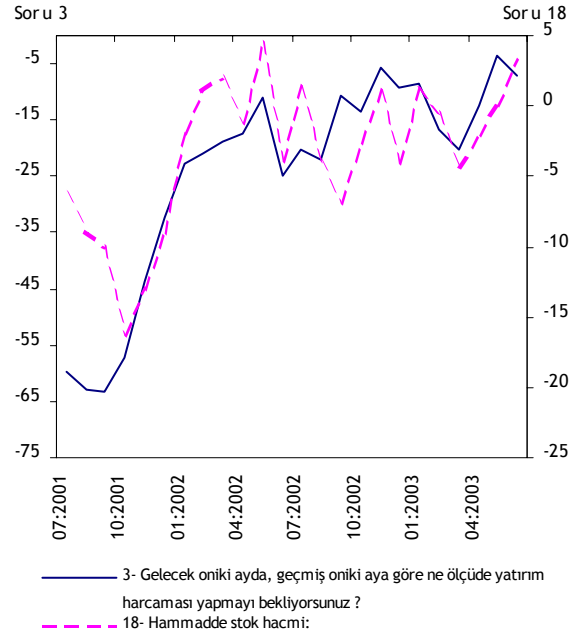
44. Gerek İktisadi Yönelim Anketi sonuçları gerekse DİE İmalat Sanayii Eğilim Anketi sonuçları gelecek üç aylık dönemde üretim artışının devam edeceğini göstermektedir. Buna yönelik olarak ara malı ithalatının da paralel bir seyir izlemesi beklenmektedir. Ayrıca, hammadde stok hacminin artacağına dair beklenti de ara malı ithalatının yükselebileceği görüşünü desteklemektedir.

45. İthalde alınan katma değer vergisi (KDV) rakamlarına göre Haziran ayında ham petrol hariç ithalatın 5,4 milyar ABD doları olması beklenmektedir.

İTHALATA İLİŞKİN BEKLENTİLER

Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

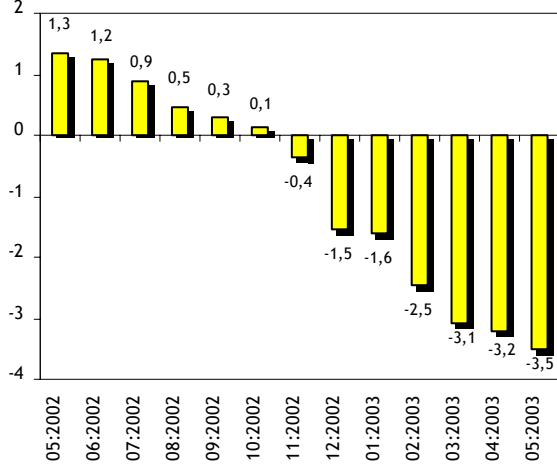
Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

IV. CARİ İŞLEMLER

46. Cari işlemler dengesi Mayıs ayında 578 milyon ABD doları, yılın ilk beş aylık döneminde ise 3,5 milyar ABD doları açık vermiştir. On iki aylık cari işlemler açığı Mayıs ayında 3,5 milyar ABD doları olmuştur.

CARİ İŞLEMLER DENGESİ

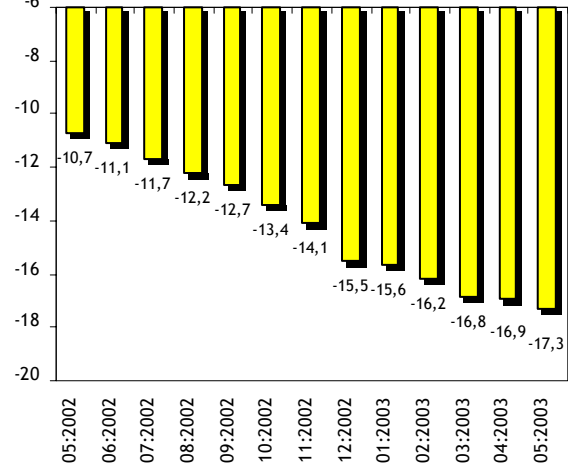
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

DIŞ TİCARET DENGESİ

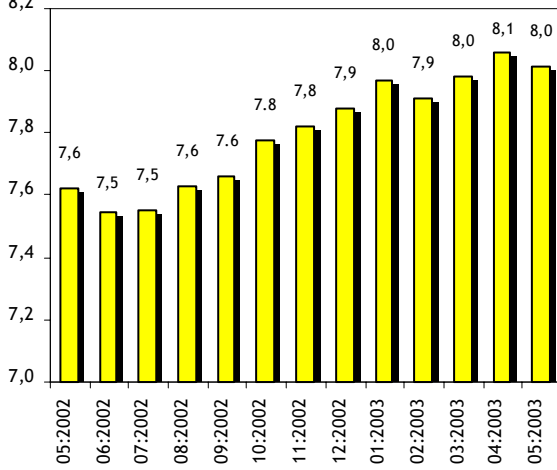
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

HİZMETLER DENGESİ

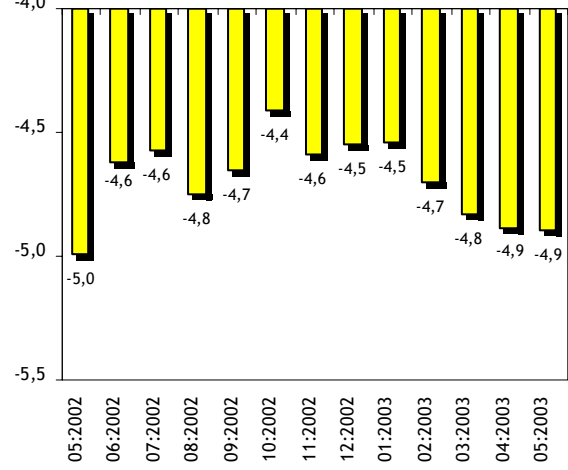
(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

YATIRIM GELİRİ DENGESİ

(on iki aylık, milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

47. 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde dış ticaret açığının sürekli olarak genişlemesine karşın hizmet gelirlerinde artışı telafi edecek ölçüde bir artış gözlenmemiştir. Ayrıca, yatırım geliri dengesi açığı yıl başından bu yana genişleme eğilimindedir. Bu nedenle, 2002 yılının ilk yarısından itibaren dengeye oldukça yakın olan cari işlemler hesabı, 2003 yılı Ocak ayından bu yana büyüyen bir açık vermeye başlamış ve bu eğilimini Mayıs ayında da devam ettirmiştir.

48. Yılın ilk beş aylık döneminde, sanayi üretimindeki artışla beraber imalat sanayi ürünleri ihracatı da belirgin olarak artmıştır. Toplam ihracat bu dönemde yüzde 30,1 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan, ithalatta da üretimdeki canlanmaya paralel olarak özellikle ara malı ithalatı kaynaklı yüzde 31,3 oranında artış olmuştur. Bu

gelişmelerin sonucunda dış ticaret açığı 2002 yılı Ocak-Mayıs dönemindeki 2,5 milyar ABD dolarından 2003 yılında 4,2 milyar ABD dolarına çıkmıştır.

CARİ İŞLEMLER (milyon ABD doları)								
	2002							2003
	Oca-May	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Cari İşlemler Dengesi	-1513	-1376	-53	-1181	-886	-769	-578	-3467
Dış Ticaret Dengesi	-2470	-1542	-482	-676	-1044	-969	-1000	-4171
Toplam Mal İhracatı	15266	3385	3660	3210	4241	3884	4186	19181
Toplam Mal İthalatı	-17736	-4927	-4142	-3886	-5285	-4853	-5186	-23352
Hizmetler Dengesi	1657	364	336	136	334	329	654	1789
Gelir	4571	914	894	726	881	887	1245	4633
Gider	-2914	-550	-558	-590	-547	-558	-591	-2844
Yatırım Geliri Dengesi	-2069	-425	-227	-821	-456	-387	-524	-2415
Gelir	930	260	179	163	266	170	213	991
Gider	-2999	-685	-406	-984	-722	-557	-737	-3406
Cari Transferler	1369	227	320	180	280	258	292	1330
İşçi Gelirleri	812	145	156	114	170	152	202	794
<i>Bilgi için:</i>								
Bavul Ticareti	1600	329	163	298	296	287	359	1403
Parasal Olmayan Altın (net)	-524	-74	-105	-209	-253	-156	-172	-895
Turizm Geliri	2106	272	247	264	292	329	637	1769
Faiz Geliri	365	95	41	55	46	43	92	277
Faiz Gideri	-1891	-335	-209	-471	-492	-313	-487	-1972

Kaynak: TCMB.

49. Bavul ticareti yılın ilk dört ayında geriledikten sonra Mayıs ayında geçen yıla göre yüzde 20,9 oranında artmıştır. İlk çeyrekteki Irak savaşının yarattığı belirsizlikler sonucu meydana gelen azalmanın etkisiyle 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde bavul ticareti yoluyla yapılan ihracat yüzde 12,3 oranında azalarak 1,4 milyar ABD doları olmuştur.

50. Parasal olmayan altın net ithalatındaki artış Mayıs ayında da devam etmiştir. Ocak-Mayıs döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 70,8 oranında artan parasal olmayan altın net ithalatı 895 milyon ABD doları olmuştur.

51. Hizmet gelirleri Ocak-Mayıs döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8 oranında artış göstermiştir. Dış ticaret hacminin genişlemesinden ötürü navlun ve diğer taşımacılık hizmetlerine ait gelir ve gider kalemleri önceki yılın aynı dönemine göre yükselirken, finansal hizmet giderlerinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 55,7 oranında bir azalma göze çarpmaktadır.

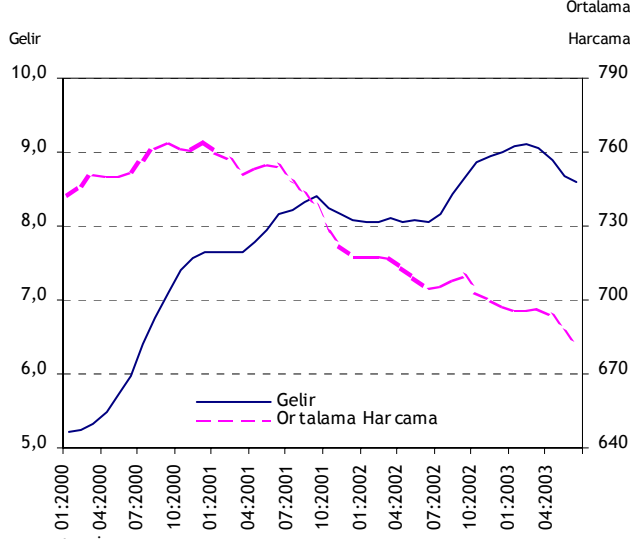
TURİZM GELİRLERİ								
	2002							2003
	Oca-Haz	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Haz	Oca-Haz
Turizm Gelirleri (milyon ABD doları)	3075	247	264	292	329	637	896	2664
Kişi Sayısı (bin kişi)	4517	425	444	494	539	985	1343	4229
Ortalama Harcama (ABD doları)	681	581	594	590	611	646	667	630

Kaynak: DİE.

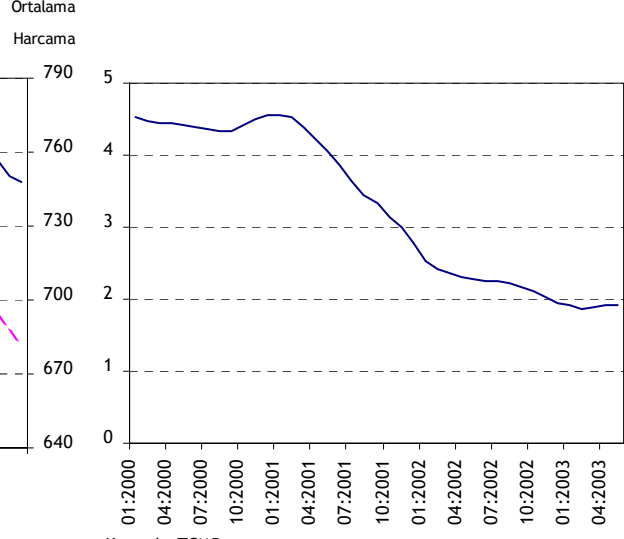
52. DİE tarafından açıklanan turizm gelirleri Ocak-Haziran döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13,4 oranında gerileyerek 2,7 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde Türkiye'den çıkış yapan yabancı ziyaretçi sayısında ise yüzde 6,4 oranında azalış kaydedilmiştir. Böylece, ziyaretçi başına düşen ortalama harcama tutarında gözlenen düşüş eğilimi bu dönemde de devam etmiştir.

53. Irak savaşının başlamasının etkisiyle Nisan ayına kadar ziyaretçi sayısı ve turizm gelirlerinde gerileme görülmüştür. Savaşın sona ermesiyle bölgedeki belirsizliklerin azalması ve turizm sezonunun başlamasının etkisiyle turizm sektöründe canlanma görülmektedir. Nitekim DİE'nin Haziran ayı istatistiklerine göre yabancı ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,9 oranında artmıştır.

TURİZM GELİRLERİ (on iki aylık, milyar ABD doları),
ORTALAMA HARCAMA (on iki aylık, ABD doları)

İŞÇİ GELİRLERİ: ÖZEL
(on iki aylık, milyar ABD doları)

54. Yatırım geliri hesabı 2003 yılının Ocak-Mayıs döneminde 2,4 milyar ABD doları açık vermiştir. Bu açığın en önemli belirleyicileri portföy yatırımı giderleri ve faiz giderleri olmuştur. Bu dönemde, özellikle genel hükümet ve diğer sektörlerin uzun vadeli borç faiz ödemelerindeki artış nedeniyle faiz gideri artmış ve 2 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde Hazinesinin ihraç ettiği tahvil/bono gibi borç senetlerine ilişkin faiz ödemelerini ve yabancıların satın almış olduğu hisse senetlerine ait temettü ödemelerini içeren portföy yatırımı giderleri de yükselmiş ve 1,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

55. Cari transferlerde 2001 yılının ikinci yarısından beri gözlenen gerileme eğilimi 2003 yılı Nisan ayı itibariyle sona erdiği görülmektedir. İşçi gelirleri Nisan ayında yüzde 2,7, Mayıs ayında ise yüzde 8 oranında artış göstermiştir. Ancak, işçi gelirlerinin genellikle euro para birimine dahil ülkelerden geldiği göz önüne alındığında, euronun bu aylarda ABD doları karşısındaki değerlenmesinin bu artışta etkili olduğu görülmektedir.

V. SERMAYE HAREKETLERİ

56. 2003 yılının Mayıs ayında finans hesabı 1 milyar ABD doları açık vermiştir. Aynı ayda IMF kredileri ve resmi rezerv değişimleri dışarıda tutulduğunda aylık olarak 338 milyon ABD doları net sermaye çıkışı olurken, 12 aylık olarak 2.7 milyar ABD doları; Ocak-Mayıs döneminde de 3,2 milyar ABD doları net sermaye girişi olmuştur.

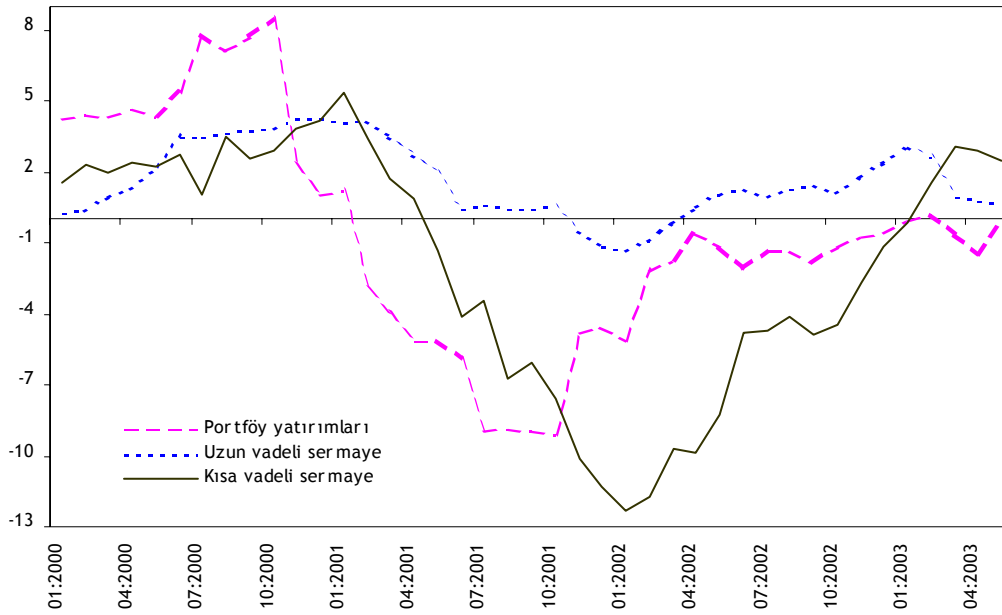
57. Yılın ilk beş ayında doğrudan yabancı sermaye girişi oldukça sınırlı gerçekleşirken, Irak savaşından dolayı, Şubat-Nisan döneminde çıkış yönlü hareket izleyen portföy yatırımları Mayıs ayında giriş yönlü bir hareket izlemiştir. Buna karşın, Ocak-Nisan döneminde bankaların döviz varlıklarındaki artış sonucu 4,4 milyar ABD doları fazla veren diğer yatırımlar, Mayıs ayında 1 milyar ABD doları açık vermiştir. Bu açık, büyük ölçüde bankacılık kesimi kısa vadeli sendikasyon kredisi geri ödemesinden kaynaklanmaktadır.

SERMAYE VE FİNANS HESABI (milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-May	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Sermaye ve Finans Hesabı	2174	314	1155	2307	635	98	-1010	3185
Finans Hesabı	2174	314	1155	2307	635	98	-1010	3185
Doğrudan Yatırımlar	376	-51	6	-5	3	-4	31	31
Portföy Yatırımları	-171	140	1108	-381	-802	-274	592	243
Diğer Yatırımlar	4618	332	2050	1087	370	456	-1000	2963
Rezerv Varlıklar	-2649	-107	-2009	1606	1064	-80	-633	-52
Net Hata Noksan	-661	1062	-1102	-1126	251	671	1588	282
<i>Bilgi için:</i>								
<i>Kısa Vade</i>	-273	27	1761	1131	1755	160	-1129	3678
<i>Uzun Vade</i>	820	305	351	-44	-1272	-23	168	-820
<i>IMF Kredileri</i>	4071	0	-62	0	-113	639	-39	425

Kaynak: TCMB.

SERMAYE HAREKETLERİ (on iki aylık. milyar ABD doları)

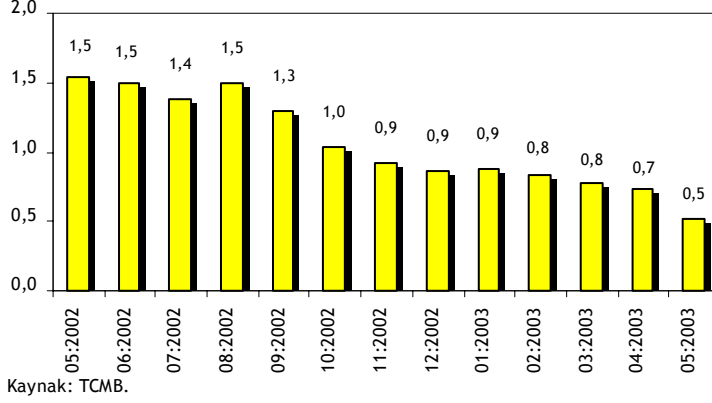

Kaynak: TCMB.

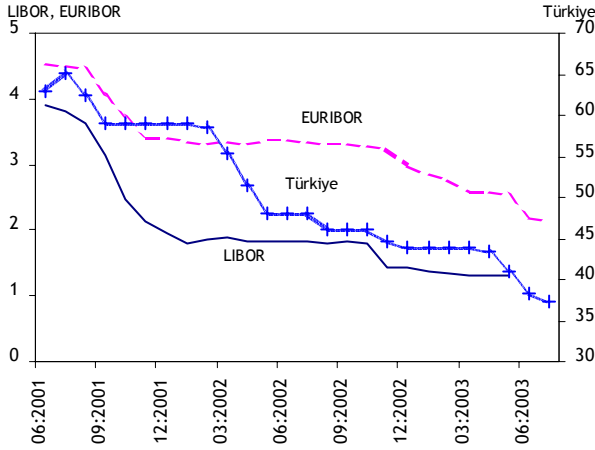
58. 2003 yılının ilk beş ayında gerçekleşen 31 milyon ABD doları tutarındaki doğrudan yabancı sermaye girişi, büyük ölçüde yabancı şirketlerin yurt dışındaki ortaklarından sağladığı uzun vadeli kredilerdeki artıştan kaynaklanmıştır. Doğrudan yatırımların eğilimi incelendiğinde, 2002 Ağustos ayından beri süregelen düşüş yönü hareketin artarak devam ettiği göze çarpmaktadır.

DOĞRUDAN YATIRIMLAR

(on iki aylık, milyar ABD doları)

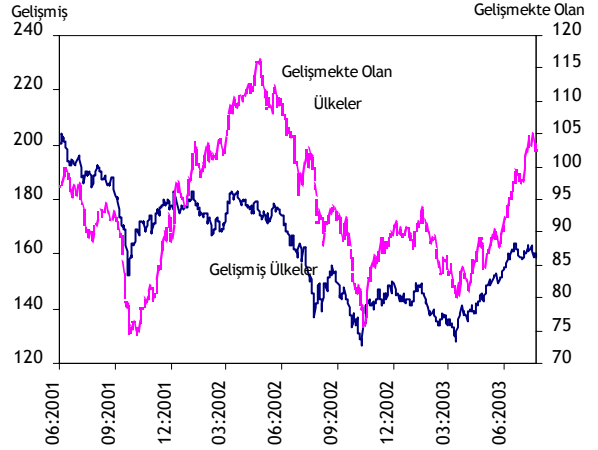

FAİZ ORANLARI (aylık ortalama, yüzde)

LIBOR: 1-ay vadeli ABD doları mevduat için önerilen faiz oranı.
 EURIBOR: 1-ay vadeli euro mevduat için önerilen faiz oranı.
 Türkiye için: Bankalararası para piyasasında oluşan gecelik faiz oranı.
 Kaynak: IMF, www.euribor.org, TCMB.

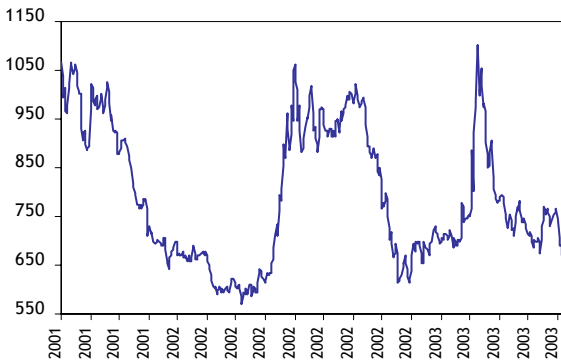
DOW JONES HİSSE SENEDİ FİYAT ENDEKSLERİ

Kaynak: Dow Jones.

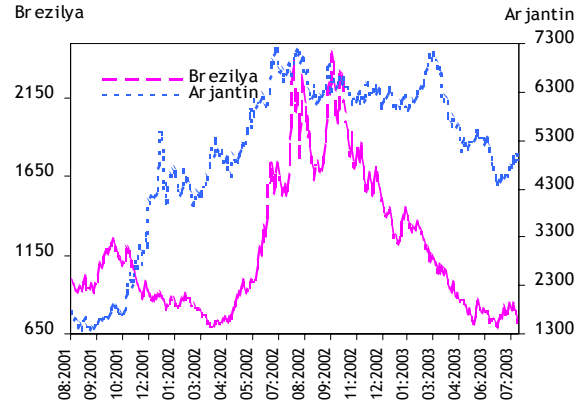
İKİNCİL PİYASA TAHVİL SPREADLERİ (baz puan)

TÜRKİYE

Kaynak: JP Morgan.

BREZİLYA ve ARJANTİN

Kaynak: JP Morgan.

Spread: Ülkelerin devlet tahvilleri getirileri ve ABD Hazine tahvil getirileri arasındaki fark.

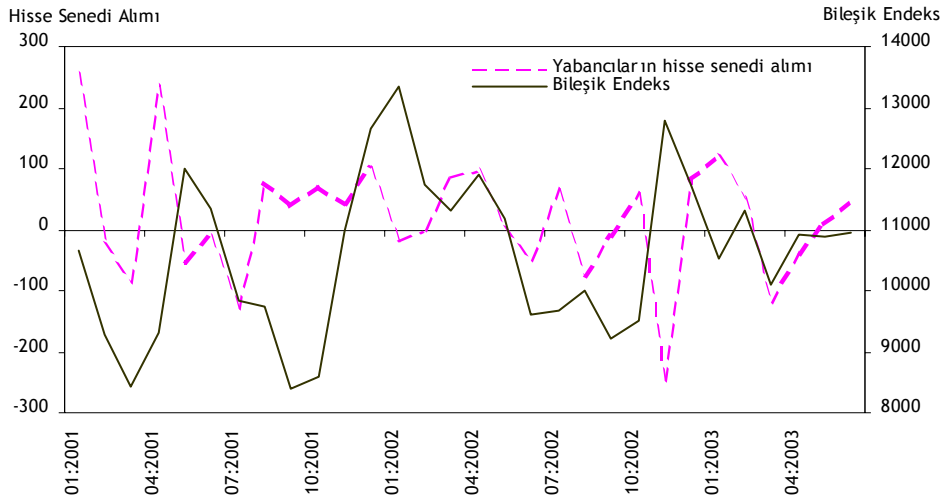
59. Uluslararası piyasalarda faiz oranları merkez bankalarının politikalarına paralel şekilde gerilemeye devam etmektedir. Haziran ayında ABD Merkez Bankası ve Avrupa Merkez Bankası temel faiz oranlarını düşürmüştür. Bundan ötürü, önümüzdeki dönemde gelişmiş ülkelerde faiz oranlarının bir miktar daha gerilemesi beklenmektedir.

PORTFÖY YATIRIMLARI (aylık, milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-May	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Portföy Yatırımları	-171	140	1108	-381	-802	-274	592	243
Vartıklar	-1597	-147	-218	113	176	-111	-77	-117
Genel Hükümet	-11	-6	0	-6	0	0	0	-6
Bankalar	-1340	-95	-160	168	264	-79	-35	158
Diğer Sektörler	-246	-46	-58	-49	-88	-32	-42	-269
Yükümlülükler	1426	287	1326	-494	-978	-163	669	360
Hisse Senetleri	167	81	119	52	-119	-42	9	19
Borç Senetleri	1259	206	1207	-546	-859	-121	660	341
Merkez Bankası	0	0	0	0	0	0	0	0
Genel Hükümet	1371	206	1207	-546	-859	41	660	503
Yurt İçi	388	420	-81	131	-561	41	210	-260
Yurt Dışı	983	-214	1288	-677	-298	0	450	763
Bankalar	-112	0	0	0	0	-162	0	-162

Kaynak: TCMB.

İMKB BİLEŞİK ENDEKSİ VE YABANCILARIN NET HİSSE SENEDİ ALIM

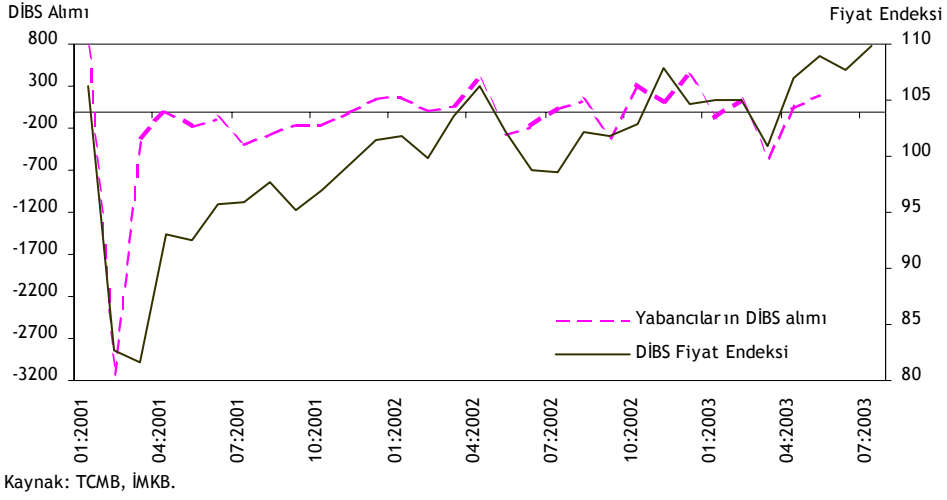

Kaynak: TCMB, İMKB.

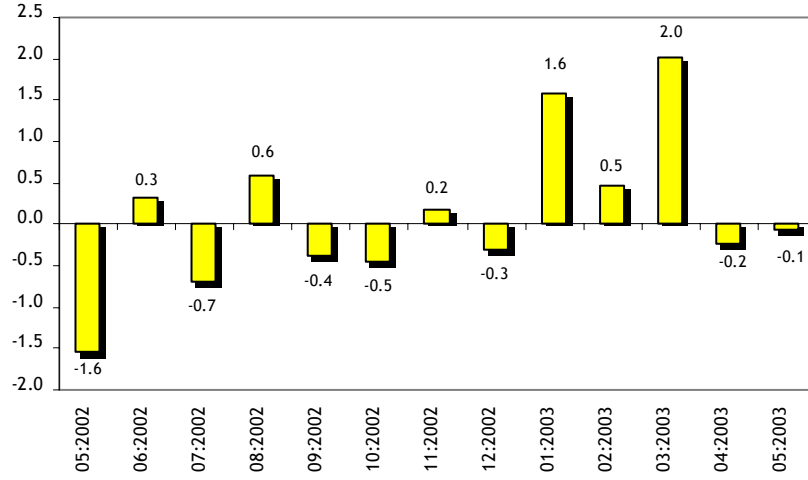
60. Şubat ve Mart aylarında portföy yatırımlarında gözlenen yüksek oranlı sermaye çıkışı Nisan ayında yavaşlamıştır. Mayıs ayında ise gerek Hazinesinin yurt dışı piyasalara Eurobond ihraç etmesi gerekse yabancıların devlet iç borçlanma senetlerine olan talebinin artması sonucu portföy yatırımlarından kaynaklanan sermaye girişi olmuştur. Portföy yatırımları altında izlenen hisse senetleri hesabı yabancıların İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)'nda yaptıkları hisse senedi alım-satım işlemlerini göstermektedir. Buna göre, Mart ve Nisan aylarında yabancılar İMKB'de net satıcı pozisyonunda iken, Mayıs ve Haziran aylarında sırasıyla net 9 milyon ABD doları ve 48 milyon ABD doları alım gerçekleştirmiştir.

61. Genel hükümet Mayıs ayında yurt dışı piyasalarda 750 milyon ABD doları tutarında tahvil ihracı gerçekleştirmiştir. Haziran ayındaki iki ihalede ise toplam 1,6 milyar ABD doları tutarında borçlanmıştır. Böylece yılın ilk yarısında Hazinesinin yurt dışından sağladığı kaynak tutarı 4 milyar ABD doları olmuştur.

İMKB DİBS FİYAT ENDEKSİ VE YABANCILARIN NET DİBS ALIMINI

62. 2003 yılının ilk beş ayında bankaların döviz varlıkları 3,8 milyar ABD doları azalmıştır. Mart ayındaki azalışın büyük bölümü, özel bir bankanın yurt dışı şubelerinden birini tasfiye etmesinden kaynaklanmıştır. Nisan ve Mayıs aylarında ise bankaların yurt dışı muhabirleri nezdinde tuttıkları döviz varlıklarında 215 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

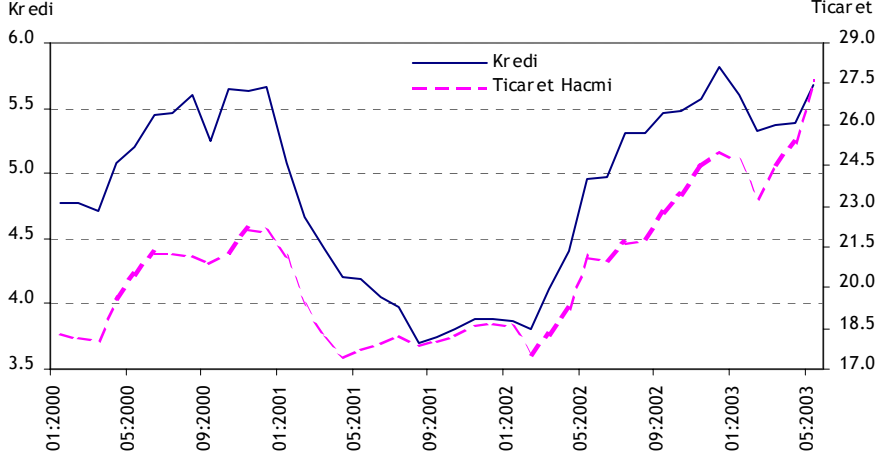
BANKALARIN DÖVİZ VARLIKLARINDAKİ DEĞİŞİM†
(milyar ABD doları)

† (+) işaret azalışı göstermektedir.

63. 2003 yılının ilk beş ayında dış ticaret hacminde görülen yüksek oranlı artışlar ticari kredi kullanımını da artırmaktadır. Bu dönemde dış ticaret hacmi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 30,8 oranında büyürken aynı dönemde ticari kredi kullanımı yüzde 20,3 oranında artmış ve 9 milyar ABD doları olmuştur. Bunun 8,5 milyar ABD doları vadesi 1 yıldan az olan kısa vadeli ticari kredi kullanımından oluşmakta, bu nedenle geri ödemesinin büyük bölümü aynı dönem içinde gerçekleşmektedir.

64. Bankacılık sektörünün sendikasyon kredisi kullanımları ve ana para ödemeleri sermaye ve finans hesabının önemli bir kalemini oluşturmaktadır. Bankaların genel olarak kısa vadeli kaynaklara yöneltileri gözlenmektedir. Uzun vadeli kredi kullanımlarından kaynaklanan sermaye giriş veya çıkışları küçük çaplı ve durağan bir seyir izlerken, kısa vadeli kredi kullanımları oldukça hareketli bir yapı izlemektedir.

ÖZEL SEKTÖR TİCARİ KREDİ KULLANIMI ve TİCARET HACMİ (üç aylık, milyar ABD doları)

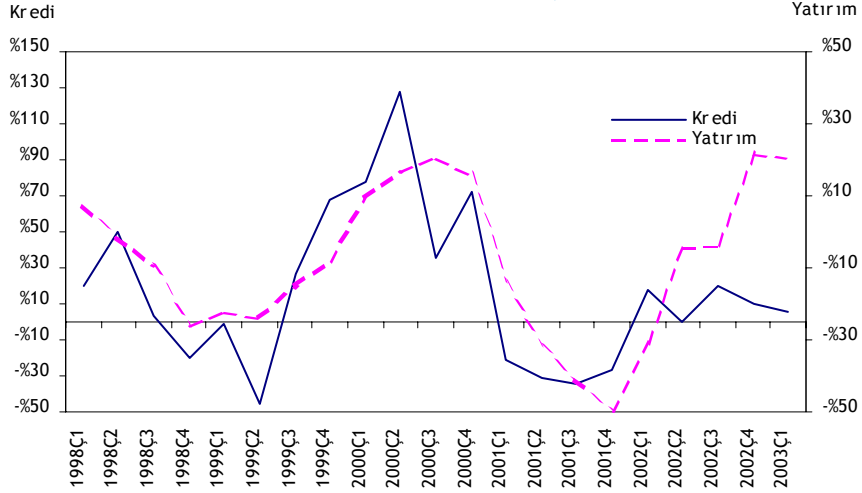

Kaynak: TCMB.

65. 2003 yılının ilk çeyreğinde bankalar kısa vadeli kredi kullanıcısı durumunda iken, Nisan ve Mayıs aylarında vadesi gelen sendikasyon kredileri geri ödemeleri sonucu net kredi ödeyicisi konumuna geçmiştir. Mayıs ayında bankalar yurt dışına net 764 milyon ABD doları kısa vadeli kredi ödemesinde bulunmuşlardır. Buna karşın, söz konusu ayda uzun vadeli kredilerdeki hareketler görece olarak düşük kalmıştır.

66. 2003 yılının ilk çeyreğinde, Irak savaşının Türkiye ekonomisi üzerinde yarattığı belirsizlik yatırım harcamalarını olumsuz etkilemiştir. Buna paralel olarak aynı dönemde bankacılık dışı özel sektör uzun vadeli kredi kullanımını da gerilemiştir. Ancak, savaşın kısa sürede sonuçlanması ve belirsizliklerin ortadan kalkmasıyla birlikte, Nisan ayından itibaren TCMB İktisadi yönelim anketi sonuçları yatırım eğiliminin artacağına işaret etmektedir. Bununla birlikte, Mayıs ayında bankacılık dışı özel sektör 849 milyon ABD doları uzun vadeli kredi kullanmıştır.

UZUN VADELİ KREDİ KULLANIMI ve YATIRIM HARCAMALARI: ÖZEL SEKTÖR (yıllık yüzde değişim)

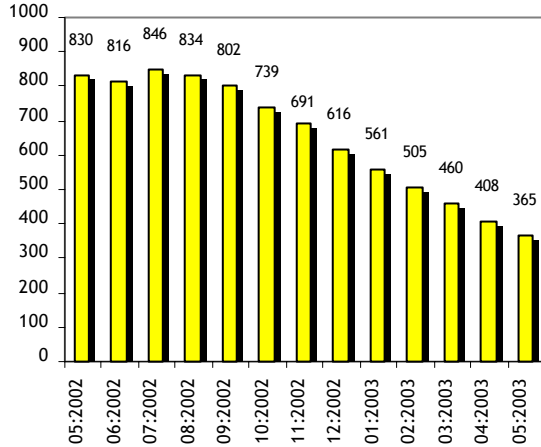

Kaynak: TCMB, DİE.

67. 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde IMF kredisi kullanımını net 577 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleştirmiştir.

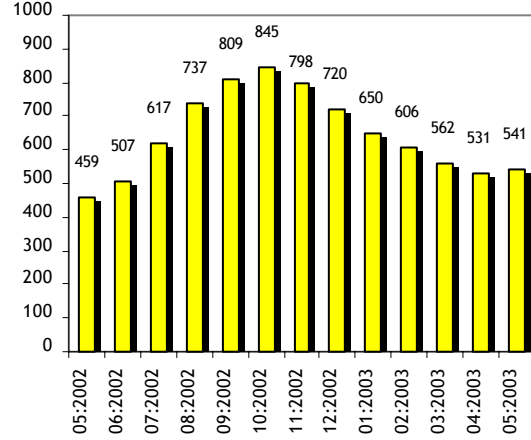
KREDİ MEKTUPLU DÖVİZ TEVDİAT HESAPLARI VE SÜPER DÖVİZ HESAPLARINA GİRİŞ (on iki aylık, milyon ABD doları)

UZUN VADELİ

Kaynak: TCMB.

KISA VADELİ

Kaynak: TCMB.

DIĞER YATIRIMLAR (aylık, milyon ABD doları)

	2002							2003
	Oca-May	Ara	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
Diğer Yatırımlar	4618	332	2050	1087	370	456	-1000	2963
Vartıklar	526	-138	1554	743	885	-483	-383	2316
Krediler	-237	-36	112	65	-663	-54	-45	-585
Bankaların Döviz Vartıkları	1336	-301	1578	460	2015	-234	-55	3764
Yükümlülükler	4092	470	496	344	-515	939	-617	647
Ticari Krediler	837	285	-20	-20	338	57	179	534
Krediler	3626	275	281	164	-1056	537	-665	-739
Merkez Bankası	-6138	0	0	0	-113	0	-39	-152
Genel Hükümet	9661	-143	-168	-180	-207	481	-158	-232
IMF Kredileri	10209	0	-62	0	0	639	0	577
Uzun Vade	-548	-143	-106	-180	-207	-158	-158	-809
Kısa Vade	0	0	0	0	0	0	0	0
Bankalar	-237	395	192	225	284	-183	-777	-259
Uzun Vade	-173	187	-19	-35	-100	13	-13	-154
Kısa Vade	-64	208	211	260	384	-196	-764	-105
Diğer Sektörler	340	23	257	119	-1020	239	309	-96
Uzun Vade	851	102	370	100	-1070	64	267	-269
Kısa Vade	-511	-79	-113	19	50	175	42	173
Mevduatlar	-396	-83	235	200	204	342	-143	838
Merkez Bankası	543	50	38	31	20	1	23	113
Uzun Vade	238	38	21	14	0	-16	-32	-13
Kısa Vade	305	12	17	17	20	17	55	126
Bankalar	-939	-133	197	169	184	341	-166	725

Kaynak: TCMB.

68. Merkez Bankası yurt dışında çalışan işçilerin Merkez Bankası'nda açtıkları kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları ile süper döviz hesaplarına uyguladığı faiz oranlarını 28 Nisan 2003 tarihinden geçerli olmak üzere düşürmüştür. Bu hesaplarda 2002 yılının son çeyreğinde başlayan gerileme eğilimi Mayıs ayında da devam etmektedir. Ayrıca, Nisan ve Mayıs aylarında uzun vadeli hesaplardan net çıkış gözlenmiştir.

69. 2002 yılı genelinde eksi bakiye veren yabancı bankaların yurt içi bankalarda buldukları döviz mevcutları 2003 yılı Ocak-Mayıs döneminde artı bakiye vermiştir. Ancak, Mayıs ayında yabancı bankaların yurt içi bankalardaki hesaplarında düşme göze çarpmaktadır.

70. Kısa vadeli borç stoku Nisan ayında bir önceki aya göre 351 milyon ABD doları artarak 16,7 milyar ABD doları seviyesine düşmüştür. Bu düşüş büyük ölçüde bankaların kullandıkları döviz cinsinden kredilerdeki azalmadan kaynaklanmaktadır.

71. 1 Haziran-16 Temmuz döneminde Hazine ve Merkez Bankası hesaplarından toplam 2,9 milyar ABD doları dış borç ana para ve faiz geri ödemesi yapılmıştır. Merkez Bankası döviz alım ihaleleri ile Haziran ayında toplam 630 milyon ABD doları almıştır. Hazine'nin uluslararası piyasalarda gerçekleştirdiği 3 tahvil ihracı sonunda 2,4 milyar ABD doları Merkez Bankası rezervlerine yansımıştır. Böylece, Mayıs ayı sonunda 28,5 milyar ABD doları olan Merkez Bankası rezervleri 11 Temmuz tarihinde 28 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

DIŞ FİNANSMAN İHTİYACI VE FİNANSMAN KAYNAKLARI (milyon ABD doları)

	2002						2003
	Oca-May	Oca	Şub	Mar	Nis	May	Oca-May
1. Cari İşlemler Dengesi	-1513	-53	-1181	-886	-769	-578	-3467
2. Net Hata Noksan	-661	-1102	-1126	251	671	1588	282
I. Toplam Finansman İhtiyacı (=1+2)	-2174	-1155	-2307	-635	-98	1010	-3185
II. Toplam Finansman (=1+2+3)	2174	1155	2307	635	98	-1010	3185
1. Sermaye Hareketleri (net)	-584	1648	241	-2331	-227	-283	-952
Portföy Yatırımları (net)	-171	1108	-381	-802	-274	592	243
Genel Hükümetin Tahvil İhracı	983	1288	-677	-298	0	450	763
Yabancıların Türkiye'de Menkul Kıymet Alımı	555	38	183	-680	-1	219	-241
Yerleşiklerin Yurt Dışında Menkul Kıymet Alımı	-1597	-218	113	176	-111	-77	-117
Krediler (IMF kredileri hariç)	392	323	144	-605	-45	-447	-630
Genel Hükümet	-548	-106	-180	-207	-158	-158	-809
Bankalar	-237	192	225	284	-183	-777	-259
Uzun Vade	-173	-19	-35	-100	13	-13	-154
Kısa Vade	-64	211	260	384	-196	-764	-105
Diğer Sektörler	1177	237	99	-682	296	488	438
Uzun Vade	851	370	100	-1070	64	267	-269
Kısa Vade	-511	-113	19	50	175	42	173
Ticari Krediler	837	-20	-20	338	57	179	534
Mevduat	-396	235	200	204	342	-143	838
Merkez Bankası	543	38	31	20	1	23	113
Bankalar	-939	197	169	184	341	-166	725
Diğer	-409	-18	278	-1128	-250	-285	-1403
2. IMF Kredileri	4071	-62	0	-113	639	-39	425
Merkez Bankası	-6138	0	0	-113	0	-39	-152
Genel Hükümet	10209	-62	0	0	639	0	577
3. Rezerv Değişimi (- artış)	-1313	-431	2066	3079	-314	-688	3712
Bankaların Döviz Varlıkları	1336	1578	460	2015	-234	-55	3764
Resmi Rezervler	-2649	-2009	1606	1064	-80	-633	-52

Kaynak: TCMB.

72. Cari İşlemler Dengesi ve Net Hata Noksan toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı 2002 yılının ilk beş ayında 2,2 milyar ABD doları iken 2003 yılının aynı döneminde 3,2 milyar ABD doları seviyesine gelmiştir. Bu dönemde cari işlemler açığının artmasına karşın, net hata ve noksan kaleminin 282 milyon dolar pozitif olması finansman ihtiyacını sınırlamıştır. Ocak-Şubat aylarında negatif işarete sahip olan net hata ve noksan kalemi, Mart-Mayıs döneminde pozitif 2,5 milyar ABD doları olmuştur. Finansman ihtiyacı ağırlıklı olarak, bankaların yurt dışı muhabirleri nezdinde tuttıkları döviz varlıklarındaki azalış ve mevduat artışı ile karşılanmıştır.

73. Mayıs ayında ise dış finansman fazlası, net hata ve noksan kaleminden kaynaklanan 1,6 milyar ABD dolarlık girişin etkisiyle 1 milyar ABD doları olmuştur. Bu ayda gerçekleşen dış finansman fazlası temel olarak bankacılık sektörünün kısa vadeli sendikasyon kredisi geri ödemesine ve resmi rezervlere gitmiştir.

VI. EK TABLOLAR

CARİ İŞLEMLER (milyon ABD doları)

Cari İşlemler											
Net	Dış Ticaret				Hizmetler		Yatırım Geliri		Transferler		
	Net	İhracat (FOB)	Bavul Ticareti	İthalat (CIF)	Net	Turizm Geliri	Net	Faiz Gideri	Net	İşçi Gelirleri	
<i>(yıllık)</i>											
1999	-1360	-10484	26587	2255	-40687	7486	5203	-3537	-4533	5175	4529
2000	-9819	-22410	27775	2946	-54503	11368	7636	-4002	-4825	5225	4560
2001	3390	-4543	31334	3039	-41399	9130	8090	-5000	-5497	3803	2786
2002	-1540	-8367	35762	4065	-51270	7880	8481	-4549	-4417	3496	1936
<i>(üç aylık)</i>											
2001 II	1255	-526	8063	714	-9896	2351	2365	-1430	-1473	860	612
III	1968	-1310	7659	772	-10364	3455	3555	-1040	-1307	863	611
IV	640	-641	8314	787	-10364	1693	1433	-1339	-1312	927	649
2002 I	-574	-897	7921	919	-10359	703	896	-1226	-1059	846	477
II	-791	-2245	8511	933	-12436	1697	2087	-1015	-1082	772	505
III	1013	-2346	9264	1090	-13511	3570	3813	-1075	-1116	864	539
IV	-1188	-2879	10066	1123	-14964	1910	1685	-1233	-1160	1014	415
2003 I	-2120	-2202	10354	757	-14125	806	803	-1504	-1172	780	440
<i>(aylık)</i>											
2002 Haz	148	-672	2766	252	-3926	743	877	-172	-250	249	170
Tem	67	-950	3090	276	-4592	998	1126	-283	-269	302	204
Ağu	407	-812	2963	398	-4439	1345	1450	-444	-503	318	176
Eyl	539	-584	3211	416	-4480	1227	1237	-348	-344	244	159
Eki	457	-607	3493	412	-4799	1000	978	-238	-280	302	118
Kas	-269	-730	3517	382	-4924	546	435	-570	-545	485	152
Ara	-1376	-1542	3056	329	-5241	364	272	-425	-335	227	145
2003 Oca	-53	-482	3497	163	-4399	336	247	-227	-209	320	156
Şub	-1181	-676	2912	298	-4120	136	264	-821	-471	180	114
Mar	-886	-1044	3945	296	-5606	334	292	-456	-492	280	170
Nis	-769	-969	3597	287	-5153	329	329	-387	-313	258	152
May	-578	-1000	3827	359	-5506	654	637	-524	-487	292	202
<i>(on iki aylık)</i>											
2002 Haz	1243	-5093	32405	3411	-43523	7548	7971	-4620	-4760	3408	2242
Tem	875	-5511	33011	3472	-44678	7549	7984	-4573	-4598	3410	2252
Ağu	453	-5888	33395	3593	-45615	7632	8119	-4751	-4722	3460	2229
Eyl	288	-6129	34010	3729	-46670	7663	8229	-4655	-4569	3409	2170
Eki	125	-6681	34691	3846	-48105	7774	8382	-4408	-4281	3440	2112
Kas	-372	-7191	35366	3945	-49470	7821	8433	-4585	-4461	3583	2029
Ara	-1540	-8367	35762	4065	-51270	7880	8481	-4549	-4417	3496	1936
2003 Oca	-1622	-8492	36641	4005	-52266	7972	8515	-4542	-4360	3440	1928
Şub	-2468	-9047	37169	3972	-53369	7911	8517	-4701	-4339	3369	1874
Mar	-3086	-9672	38195	3903	-55036	7983	8388	-4827	-4530	3430	1899
Nis	-3209	-9827	39031	3806	-55977	8059	8266	-4886	-4499	3445	1903
May	-3494	-10068	39874	3868	-57185	8012	8144	-4895	-4498	3457	1918

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

Net	Finans Hesabı																
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları					Diğer Yatırımlar									
			Net	Vartıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Vartıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat		
					Hisse Senetleri	Borç Senetleri					Merkez Bankası	Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar	
<i>(yıllık)</i>																	
1999	-271	-271	138	3429	-759	428	3760	1888	-1454	4086	719	518	-1932	2187	2284	-229	468
2000	12607	12607	112	1022	-593	489	1126	11827	-1690	13740	805	3348	117	4378	5025	622	-642
2001	-1719	-1719	2769	-4515	-788	-79	-3648	-2667	927	-2066	-1930	10229	-1977	-8076	438	736	-1568
2002	1668	1668	862	-590	-2093	-16	1519	7549	593	8201	2432	-6138	11834	-1027	653	1336	-986
<i>(üç aylık)</i>																	
2001 II	-1137	-1137	109	-348	89	434	-871	-2454	-1430	-859	-447	3809	-1605	-2192	-328	39	-165
III	174	174	427	-741	-135	192	-798	2176	1631	1201	-429	3034	919	-2677	321	325	-335
IV	-2204	-2204	659	-558	-720	-114	276	-1993	-191	-1427	-439	1972	-875	-1967	-30	399	-492
2002 I	2146	2146	95	-59	-1232	66	1107	3810	1778	2384	263	-6138	8751	-442	46	403	-502
II	237	237	311	-735	-264	50	-521	1350	-112	1904	747	0	769	251	235	196	-331
III	-1509	-1509	236	-466	-243	-22	-201	1536	-486	2527	757	0	2617	-1184	26	613	-361
IV	794	794	220	670	-354	-110	1134	853	-587	1386	665	0	-303	348	346	124	208
2003 I	4097	4097	4	-75	71	52	-198	3507	4053	325	298	-113	-555	701	-644	89	550

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Finans Hesabı																
	Net		Portföy Yatırımları						Diğer Yatırımlar								
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Net	Vartıklar	Yükümlütükler		Net	Bankaların Döviz Vartıkları	Yükümlütükler						Mevduat		
					Hisse Senetleri	Borç Senetleri			Net	Ticari Krediler	Krediler			Mevduat			
								Merkez Bankası	Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar				
	(aylık)																
2002 Haz	209	209	30	-623	101	-51	-673	542	330	196	173	0	-141	46	-59	56	106
Tem	-185	-185	-5	24	-13	64	-27	824	-695	1641	389	0	1064	-184	217	208	-74
Ağu	-501	-501	212	-149	-212	-76	139	1258	578	933	123	0	1675	-780	-108	276	-271
Eyl	-823	-823	29	-341	-18	-10	-313	-546	-369	-47	245	0	-122	-220	-83	129	-16
Eki	258	258	274	590	219	56	315	-59	-455	607	95	0	-69	249	33	50	243
Kas	222	222	-3	-60	-426	-247	613	580	169	309	285	0	-91	-296	290	24	98
Ara	314	314	-51	140	-147	81	206	332	-301	470	285	0	-143	395	23	50	-133
2003 Oca	1155	1155	6	1108	-218	119	1207	2050	1578	496	-20	0	-168	192	257	38	197
Şub	2307	2307	-5	-381	113	52	-546	1087	460	344	-20	0	-180	225	119	31	169
Mar	635	635	3	-802	176	-119	-859	370	2015	-515	338	-113	-207	284	-1020	20	184
Nis	98	98	-4	-274	-111	-42	-121	456	-234	939	57	0	481	-183	239	1	341
May	-1010	-1010	31	592	-77	9	660	-1000	-55	-617	179	-39	-158	-777	309	23	-166
	(on iki aylık)																
2002 Haz	353	353	1492	-2093	-2351	194	64	5343	3106	4062	142	-1132	9564	-4835	572	1323	-1660
Tem	-299	-299	1377	-1307	-2059	329	423	4681	918	5693	770	-2635	9554	-3150	1025	1463	-1426
Ağu	-304	-304	1501	-1346	-2347	171	830	5203	2072	5304	1116	-4166	11265	-3810	647	1571	-1416
Eyl	-1330	-1330	1301	-1818	-2459	-20	661	4703	989	5388	1328	-4166	11262	-3342	277	1611	-1686
Eki	-1479	-1479	1038	-1115	-2127	-112	1124	4897	-1046	7669	1658	-4166	11404	-2103	257	1584	-1070
Kas	120	120	922	-707	-2146	-203	1642	7539	367	8507	2007	-4166	11770	-2800	650	1489	-547
Ara	1668	1668	862	-590	-2093	-16	1519	7549	593	8201	2432	-6138	11834	-1027	653	1336	-986
2003 Oca	2272	2272	873	-15	-2073	121	1937	9172	694	9655	2472	-6138	11716	-504	1094	1211	-293
Şub	3876	3876	841	176	-1563	176	1563	7537	1064	7387	2586	0	2584	-295	1373	1111	-68
Mar	3619	3619	771	-606	-790	-30	214	7246	2868	6142	2467	-113	2528	116	-37	1022	66
Nis	3549	3549	741	-1482	-1035	-170	-277	6450	1525	6673	2361	-113	2040	319	40	939	997
May	2679	2679	517	-176	-613	-164	601	5894	3021	4756	2129	-152	1941	-1049	217	906	678

Kaynak: TCMB.